

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Obce Malý Lapáš

2016 - 2023

Jún, 2015

OBSAH

Úvod	_____
I. História obce	_____
II. Rámcový popis územia obce	_____
1. Prírodno-geografická charakteristika obce	_____
1.1 Geomorfologická charakteristika územia	_____
1.2 Hydrogeologické pomery	_____
1.3 Klimatické pomery	_____
1.4 Veterné pomery	_____
1.5 Pôdne pomery	_____
1.6 Vegetačné pomery	_____
1.7 Živočíšstvo	_____
2. Obyvateľstvo	_____
2.1 Vývoj základných demografických ukazovateľov	_____
2.2 Veková štruktúra obyvateľstva	_____
2.3 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva	_____
2.4 Národnostná štruktúra obyvateľstva	_____
2.5 Náboženská štruktúra obyvateľstva	_____
3. Ekonomická štruktúra obce	_____
3.1 Podnikateľská štruktúra obce	_____
3.2 Ekonomická aktivita obyvateľstva	_____
4. Infraštruktúra a občianska vybavenosť obce	_____
4.1 Technická infraštruktúra	_____
4.1.1 Komunikačná sieť	_____
4.1.1.1 Cestná komunikačná sieť	_____
4.1.2 Infraštruktúra vodného hospodárstva	_____
4.1.2.1 Vodné toky, vodné plochy	_____
4.1.2.2 Zásobovanie vodou	_____
4.1.2.3 Odvádzanie a čistenie odpadových vôd	_____
4.1.3 Ostatné inžinierske siete	_____
4.1.3.1 Plynofikácia obce, zásobovanie plynom	_____
4.1.3.2 Elektrifikácia obce, zásobovanie elektrickou energiou	_____

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

-
- 4.1.4 Telekomunikačné siete _____
  - 4.2 Sociálna infraštruktúra _____
  - 4.2.1 Domový a bytový fond _____
  - 4.2.2 Súčasné projekty výstavby v obci _____
  - 4.2.3 Iné zariadenia sociálnej infraštruktúry v obci _____
  - 4.2.4 Školstvo** _____
  - 4.2.5 Zdravotníctvo** _____
  - 4.2.5.1 Sociálna starostlivosť _____
  - 4.2.6 Komerčná vybavenosť** _____
  - 4.2.7 Kultúra, šport a médiá _____
  - 4.2.8 Infraštruktúra odpadového hospodárstva _____
  - 4.2.9 Zariadenia špecifických služieb _____
  - 5. Životné prostredie _____
  - 5.1 Ovzdušie** _____
  - 5.2 Voda** _____
  - 5.2.1 Povrchové vodné zdroje _____
  - 5.2.2 Podzemné vodné zdroje** _____
  - 5.3 Pôda** _____
  - 5.4 Ochrana prírody a krajiny _____
  - 5.4.1 Biodiverzita územia obce _____

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

ÚVOD

V súvislosti s novým programovým obdobím Európskej únie na roky 2014 – 2020 je nevyhnutné aktualizovať základný programový dokument – **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja**, ktorý by objektívne reflektoval východiskovú situáciu v obci Malý Lapáš pre aktuálne programové obdobie v kontexte novej Kohéznej politiky EÚ v súlade s cieľmi stratégie **Európa 2020**.

V zmysle zákona NR SR č.539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č.309/2014 Z.z. je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, ďalej len ako „PHSR“ strednodobý rozvojový dokument vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v PHSR VÚC, na území ktorého sa obec nachádza a je vypracovaný v súlade so záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie obce. Vypracovanie PHSR obce Malý Lapáš zabezpečuje obec pri uplatnení princípu partnerstva.

PHSR obce Malý Lapáš vychádza z týchto základných programových dokumentov:

- Pozičný dokument Európskej Komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 – 2020
- Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
- Program rozvoja vidieka 2014 – 2020
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2008 - 2015

PHSR obce Malý Lapáš pozostáva z analyticko-strategickej časti a programovej časti.

Analyticko-strategická časť zahŕňa predovšetkým:

- komplexnú prírodno-geografickú charakteristiku obce, vrátane jej prírodných zdrojov a okolitého krajinného územia;
- analýzu technickej a sociálnej infraštruktúry obce;
- hodnotenie a analýzu demografickej situácie, hospodárskej situácie, sociálnej a environmentálnej situácie obce;
- analýza sociálneho a kultúrneho kapitálu obce a jej externých vzťahov;
- analýza finančných zdrojov obce a možností financovania programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce
- sociologický výskum
- analýza kritických miest, Paretova analýza (identifikácia kritických problémov obce)
- SWOT analýza
- povinné prílohy v zmysle metodiky na vypracovanie PHSR (verzia 2.0)

Programová časť obsahuje:

- návrh stratégie pre realizáciu vytýčených cieľov v programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce;
- akčný plán naplňovania stratégie programovej časti PHSR obce;
- časový harmonogram realizácie PHSR obce

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

- inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Program PHSR obce Malý Lapáš bude postupovať v zmysle aktuálnej platnej metodiky na vypracovanie PHSR (verzia 2.0), vypracovanej v gescii Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Na základe výsledku verejnej súťaže uzavrela obec Malý Lapáš, v zastúpení jej štatutárneho orgánu, podľa §536 a nasl. Zákona č.513/1991 Z. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov, zmluvu o dielo – vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš na roky 2014 – 2020, so zhotoviteľom: RRA Novozámocko, so sídlom Kostolná 1, 940 01 Nové Zámky, v zastúpení p. Tiborom Penzešom, výkonným riaditeľom a štatutárnym zástupcom.

RRA Novozámocko realizovala proces zostavenia PHSR v spolupráci s Katedrou regionalistiky a rozvoja vidieka, Fakulty európskych štúdií a regionálneho rozvoja, SPU v Nitre so sídlom Tr. A.Hlinku, 94976 Nitra v zastúpení s jej akademickým pracovníkom Ing. M. Marišom, PhD. a Ing.Mariánom Kováčikom, PhD.

PHSR obce Malý Lapáš by mal pôsobiť ako strednodobý rozvojový dokument, ktorý by mal vystihovať zásadne potreby obce a pružne reagovať na výzvy v kontexte súčasných globálno-hospodárskych zmien, založených na princípe udržateľného rozvoja obce a trvalého zvyšovania kvality života jej obyvateľov.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

I. HISTÓRIA OBCE

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z r. 1474 ako Kyslapas, neskôr Malý Lapáš (1808), maďarsky Kislapás. Obec vznikla delením rodového zemianskeho majetku na území Veľkého Lapáša asi v 15. storočí. Malý Lapáš sa vyvíjal ako zemianska obec s poľnohospodárskym charakterom, ktorá nepodliehala zdaneniu.

Obec počas svojej histórie bola napadnutá a ohrozovaná viacerými nájazdníkmi. Obec sa dostala do tureckého ohrozenia od prvého vpádu Turkov na Ponitrie, bola vyplienená a vypálená a bola im poplatná až do začiatku 17. storočia. V tom období bolo 12 zdanených rodín a 10 obývaných domov. V 18. storočí bolo v obci šesť zemepánov a boli budované zemanské kúrie. Na samote Jáger postavil gróf Jánoky kaštieľ. V roku 1768 ušla časť poddaných z obce pred vysokými poddanskými dávkami. Koncom 18. storočia bolo v obci 36 domov, ktoré obývalo 45 rodín. Bolo sčítaných 212 obyvateľov s domovským právom.

V 19. storočí bola obec postihnutá ďalšími katastrofami ako epidémie, neúrodné roky a hladomor. V roku 1831 to bola cholera, s veľkým počtom úmrtí. V tom období mal Malý Lapáš šesť zemianskych usadlostí a len 136 obyvateľov. Veľkú časť majetkov v obci vlastnil poľský šľachtický rod Zamoyskovcov a gróf Jánoky – Madocsányi. Po vzniku 1. samostatnej Česko – slovenskej republiky v rokoch 1924 – 1925 došlo k parcelácii veľkostatkárskej pôdy, ktorú rozdelili medzi 113 obyvateľov Malého Lapáša. V rokoch 1926 a 1927 bola medzi obyvateľov rozdelená aj časť pôdy z vlastníctva grófa Jánokého. Ďalšia časť jeho majetku bola skonfiškovaná po znárodnení v roku 1945 a bola rozdelená medzi drobných prídelcov v roku 1947. Časť katastra obce Pohranice, ktorá patrila pôvodne Jánokymu, bola v roku 1954 začlenená do katastra obce Malý Lapáš. Po roku 1960 vytvoril Malý Lapáš spoločne s Veľkým Lapášom obec Lapáš, v roku 1990 sa Malý Lapáš po úspešnom referende osamostatnil.

Súčasťou obce sú i sakrálne pamiatky, ktoré sa spomínajú:

- Kaplnka na majeri Pustý Jáger, pseudománsko gotická, z konca 19. stor.,
- Prícestná socha : Sv. Ján Nepomucký, klasicistický z roku 1816,
- Prícestná socha : Sv. Anna, pseudogotická, z roku 1879.

II. Rámcový popis územia obce

Z hľadiska osídlenia v zmysle KURS 2001, územie obce Malý Lapáš je súčasťou tzv. **nitrianskeho ťažiska osídlenia**, osídlenia prvej úrovne, ktoré predstavujú sídelné systémy zahrňujúce od aglomerovaných sústav osídlenia až po sídelné zoskupenia založené na jednoduchých sídelných vzťahoch založené na princípe polarizačných účinkoch centier.

Doplnkom sídelnej architektúry SR sú aj rozvojové osy ako súčasť tvorby hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Rozvojové osy sa na Slovensku rozvíjajú v uzlovo-pásovom sídelnom systéme, ktorého osnovu tvoria centrá osídlenia a dopravno-komunikačné systémy spájajúce centrá. V tomto kontexte, územie obce Malý Lapáš je súčasťou tzv. **nitriansko-pohronskej rozvojovej osy v smere: Trnava – Nitra – Žiar nad Hronom – Zvolen**.

Z hľadiska mikropolohy obce, Malý Lapáš sa radí k malým obciam v rozmedzí 500-999 obyv. V susedstve obce Malý Lapáš sú i ďalšie sídla: mesto Nitra – sídlo nadregionálneho a celoštátneho významu. K ďalším blízkym sídlam možno zahrnúť obce ako Veľký Lapáš, Dolné Obdokovce, a Pohranice.

Katastrálne územie obce Malý Lapáš spadá z administratívneho hľadiska do okresu Nitra, ktorý je súčasťou VÚC NSK. Z hľadiska prítomnosti administratívno-správnych inštitúcií, obec spadá pod **matričný úrad** obce Golianovo. Ostatné dôležité administratívno-správne inštitúcie sa nachádzajú v mestách Nitra a príp. v meste Vráble. Obec sa nachádza v spádovej oblasti predovšetkým krajského mesta Nitra i z hľadiska iných funkcií ako sú napr. sociálne alebo komerčné služby.

Z hľadiska dopravnej polohy, obec sa nachádza v Nitrianskom okrese, 5,5 km východne od krajského mesta Nitra. Obec je exponovaná voči dopravnému ťahu, **rýchlostná cesta R1** v smere **Nitra – Banská Bystrica** a cesta I. triedy I/51 v smere, ktorá tvorí prepojenie západného Slovenska s juhovýchodnou časťou. Obe tieto cestné komunikácie však prechádzajú len okrajovými časťami katastrálneho územia obce a do jeho intravilánu vôbec nezasahujú. Intravilánom obce prechádza ešte cesta III. triedy III/06434, ktorá má pre dopravnú obsluhu obce, vrátane cesty I/51, základný význam.

Rýchlostná cesta R1 a cesta I. triedy I/51 je vo vlastníctve a v správe štátu (výkon zabezpečuje SSC a NDS) a cesta III. triedy III/06434 je v správe RSÚC Nitra a.s.,

Z hľadiska verejnej dopravy, obec má vzhľadom na svoju polohu pri cestnom ťahu I/51 dobré zabezpečenie autobusovou dopravou a to tak diaľkovou ako aj prímestskou autobusovou dopravou. Priamo obcou prechádza 1 linka autobusovej dopravy:

č.403 416 Nitra – Lapáš – Golianovo –Malý Cetín

Napojenie na diaľkovú hromadnú dopravu je zabezpečené zo susednej obce Veľký Lapáš. V obci sa nachádzajú 2 autobusové zastávky. Železničná trať obcou neprechádza. Prístup do chotára je zabezpečený prostredníctvom siete poľných ciest naväzujúcich na cesty III. triedy a miestne komunikácie. Obcou preteká zo severu na juh potok Kadaň ako ľavostranný prítok rieky Nitry. Na svojom dolnom toku napája vodnú nádrž Golianovo.

Obr. 1: Geografická poloha obce Malý Lapáš

1. Prírodno-geografická charakteristika obce

Zemepisná poloha obce je približne $48^{\circ}18'14''$ N (S) severnej šírky a $18^{\circ}10'48''$ E (V) východnej dĺžky. Obec Malý Lapáš leží v západnej časti Žitavskej sprašovej pahorkatiny na strednom toku potoka Kadaň. Chotár obec leží v nadmorskej výške 155 – 246 m n. m. a stred obce dosahuje 170 m.n.m. Veľkosť katastrálneho územia je približne 322 ha.

1.1 Geomorfologická charakteristika územia

Základom geologickej stavby územia je **karpatská horská sústava**, ktorá je súčasťou **alpsko-himalájskej sústavy** do ktorej je zahrnuté celé územie Slovenska

Z hľadiska ďalšej geomorfologickej kompozície, územie možno kategorizovať nasledovne:

Sústava: alpsko-himalájska

Podsústava: Panónska panva

Provincia: Západopanónska panva

Subprovincia: Malá dunajská kotlina

Oblasť: Podunajská nížina

Celok : Podunajská pahorkatina, Podunajská rovina

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Podcelok: Žitavská pahorkatina

Geologický podklad územia zväčša je tvorený neogénne, sivé, prevažne vápnité íly, prachy a piesky, štrky a polohy sladkovodných vápencov. Z hľadiska inžiniersko-geologickej rajonizácie rozoznávame rajóny predkvartérnych hornín a rajóny kvartérnych sedimentov. Z hľadiska rajónov predkvartérnych hornín sa územím obce prelínajú pásma nízko metamorfovaných hornín a rajóny piesčito-štrkovitých sedimentov. Z hľadiska rajónov kvartérnych sedimentov rozoznávame najmä rajóny sprašových sedimentov a rajóny eolických pieskov.

1.2 Hydrogeologické a hydrogeografické pomery

Z hydrogeologického hľadiska spadá riešené územie do regiónu: *neogén Žitavskej pahorkatiny NQ073*. Povrchové vody riešeného územia sú zastúpené rývnym tokom Kadaň, ktorý preteká zo severu na juh územím obce. Celé riešené územie patrí do povodia rieky Nitra.

1.3 Klimatické pomery

Klimaticky, územie obce spadá do teplého až mierne suchého klimatického pásma s miernymi zimami. Priemerná teplota vzduchu v júli dosahuje úroveň 18 - 19°C až až 19 - 20°C a v januári je to v priemere -2 a -3°C. Priemerná ročná teplota v danej oblasti sa pohybuje v rozmedzí 8-9°C až 9 - 10°C.

Čo sa týka priemerného ročného úhrnu zrážok, územie sa vyznačuje najmä charakterom podpriemerného až nízkeho priemerného úhrnu zrážok v rozmedzí od 550 – 600 mm úhrnu zrážok. Priemerný úhrn zrážok v júli dosahuje úroveň <60 mm a priemerný úhrn zrážok v januári dosahuje úroveň 30 – 40 mm.

1.4 Veterné pomery

Územie obce je exponované najmä voči pôsobeniu severozápadných a juhovýchodných vetrov s priemernou rýchlosťou 2,71 – 3,20 m/s (SZ) a 3,51 4,60 m/s (JV). Vyskytujú sa aj východné a severné vetry. Územie je mierne až priemerne zaťažené prízemnými inverziami, čo má vplyv na možné výkyvy počasia.

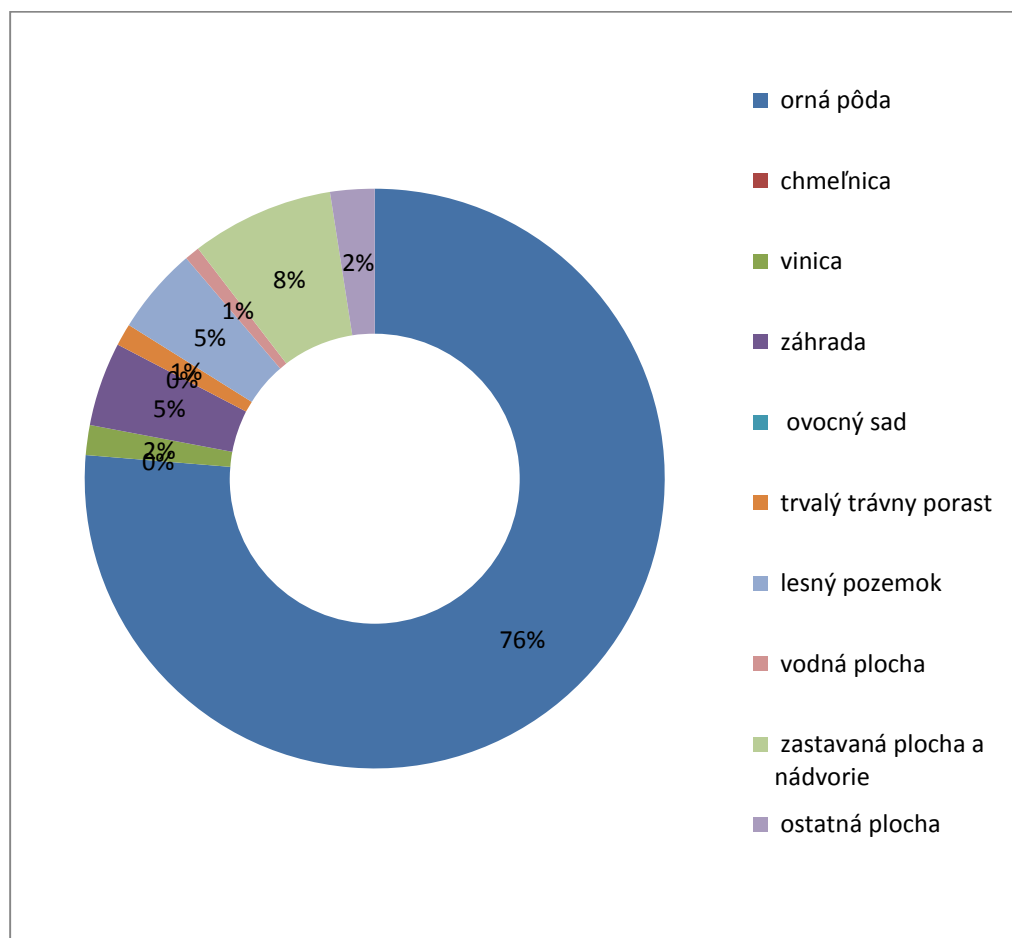
1.5 Pôdne pomery

Celková rozloha územia obce Malý Lapáš predstavuje približne 322 ha. Z hľadiska hospodárskeho využitia pôdy, najväčší podiel z výmery územia pripadá na poľnohospodársku pôdu a to na úrovni približne 76% (245 ha) z celkovej výmery územia. Zastavaná časť územia, predovšetkým intravilán obce predstavuje približne 7,95% (25,5 ha) územia. Nasleduje lesná pôda na úrovni 4,8% (15,5 ha), záhrady, vinice, a trvalé trávne porasty sa rozprestierajú súhrnne na úrovni 7,5 (23 ha) výmery územia. Vodné plochy zaberajú len 0,85% (2,7 ha) územia obce.

Z hľadiska zastúpenia jednotlivých pôdnych typov, v obci Malý Lapáš majú dominantné zastúpenie predovšetkým čiernice, černozy a hnedozeme.

Obr.2 : Typológia využitia územia obce Malý Lapáš

Zdroj: Datacube, 2014

1.6 Vegetačné pomery

Z vegetačného hľadiska riešené územie spadá do dubovej, nížinnej, pahorkatinnej zóny. Z hľadiska zastúpenia rôznych lesných typov na danom okolitom území dominujú predovšetkým **dubové, dubovo-cerové lesy a karpatsko dubovo-hrabové lesy** i keď kataster obce je prevažne odlesnený. Z hľadiska fyto geografického členenia možno uplatniť nasledovnú zonáciu územia (Kolény, Barka):

Oblasť:

Holarktis

Podoblasť:

Eurosibírska podoblasť

Provincia:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Stredoeurópska provincia

Na základe fyto geografického členenia podľa Futáka (1980) dané záujmové územie spadá do oblasti **panónskej flóry (Pannonicum)**, ktorá sa rozprestiera na nížinách južného Slovenska. V užšom vymedzení dané záujmové územie je **súčasťou obvodu eupanónskej xerothermnej flóry (Eupannonicum)** zahŕňajúci južný pás územia Slovenska, konkrétne Podunajská nížina.

1.7. Živočíšstvo

Z hľadiska zoogeografického členenia (terestrický biocyklus), územie možno regionalizovať nasledovne:

Provincia: Provincia stepí

Úsek: Panónsky úsek

Dané záujmové územie spadá do oblasti výskytu biómov stepných ekosystémov v rámci biómov mierneho pásma. Z fauny sa v tomto pásme vyskytujú najmä druhy, ktoré znesú nedostatok vody, ale zároveň dokážu prežiť nepriaznivé obdobie v stave hybernácie (sysel' pasienkový – *Spermophilus citellus*, žeriav popolavý- *Grus grus*, prepelica poľná- *Coturnix coturnix*, bažant poľovný – *Phasianus colchicus*, zajac poľný – *Lepus europaeus*, jarabica poľná – *Perdix perdix* atp.)

2. Obyvateľstvo

2.1 Vývoj základných demografických ukazovateľov

Na území obce k 31.12.2013 žilo celkovo 714 obyvateľov s trvalým pobytom v obci. Podiel mužov na celkovom počte obyvateľov predstavoval 47% (335) a podiel žien 53% (379).

Tabuľka č.1: Vývoj počtu obyvateľov obce Malý Lapáš v r.2000 – 2014

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Muži	169	169	172	181	197	208	219	226	240	251	267	297	318	335
Ženy	183	197	203	204	215	230	247	259	273	285	296	325	344	379
Stav k 31.12	352	366	375	385	412	438	466	485	513	536	563	622	662	714

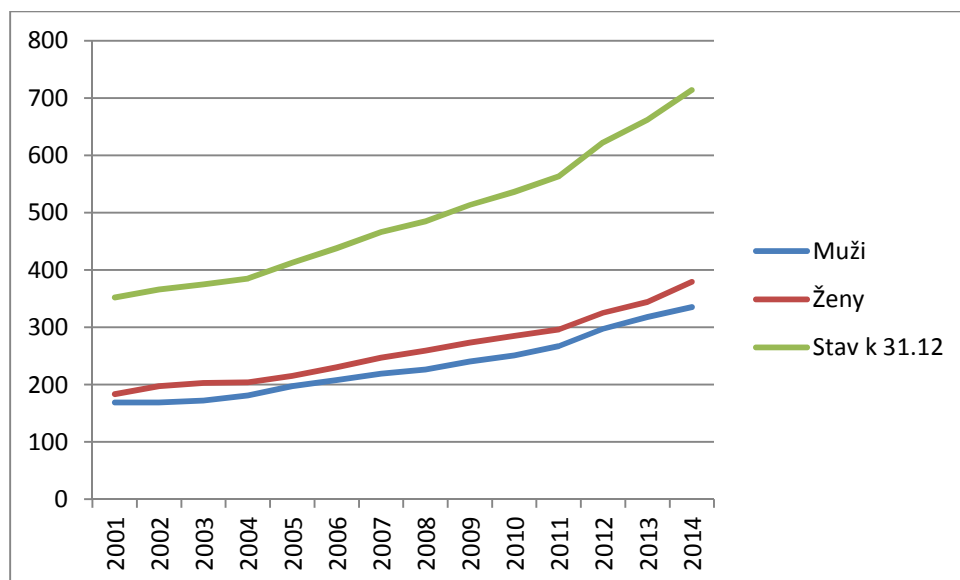
Zdroj: Datacube, 2015

Zo znázornenej tabuľky nám vyplýva, že vývoj počtu obyvateľov obce má kontinuálne rastúci charakter. Za r.2014 počet obyvateľov s trvalým pobytom na území obce vzrástol oproti r.2001 o 102%. Dôvodom môže byť prímestský charakter obce, dostupnosť bývania a dobrá dopravná dostupnosť. Tieto faktory spolu i s verejnou politikou obce, môžu robiť obec atraktívnu pre bývanie a život. Dobudúca mono predpokladať zotrvanie tohto trendu.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Obr.3: Vývoj počtu obyvateľov obce Malý Lapáš v r.2000-2014

Zdroj: Datacube, 2015

Z hľadiska zložiek podmieňujúce celkové zmeny obyvateľstva v priebehu rokov 2000 - 201 možno konštatovať, že natalita obyvateľstva má stabilný, mierne rastúci charakter. Celkové demografické saldo je v posledných rokoch kladné.

Z hľadiska mechanických zmien obyvateľstva, počet prisťahovaných výrazne rastie, najmä v posledných rokoch, pričom počet vystáňovaných vo veľmi malej miere kolíše. Celkovo, migračné saldo je kladné. Celkový demografický vývoj obyvateľstva možno hodnotiť ako rastúci a pozitívny.

Tab. 3: Bilancia pohybu obyvateľstva v obci Malý Lapáš v r.2000 – 2013

Roky	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Živonarodený	1	2	2	4	6	5	3	7	2	9	5	7	9	11
Zomrelý	4	3	4	5	6	5	4	8	1	3	3	4	4	6
Demografické saldo	-3	-1	-2	-1	0	0	-1	-1	1	6	2	3	5	5
Prisťahovaný	7	7	9	15	17	32	30	36	24	22	25	44	63	38
Vystáňovaný	2	0	7	5	7	5	3	7	6	0	4	8	9	3
Migračné saldo	5	7	2	10	10	27	27	29	18	22	21	36	54	35
Celkový prírastok (úbytok)	2	6	0	9	10	27	26	28	19	28	23	39	59	40

Zdroj: Datacube, 2015

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

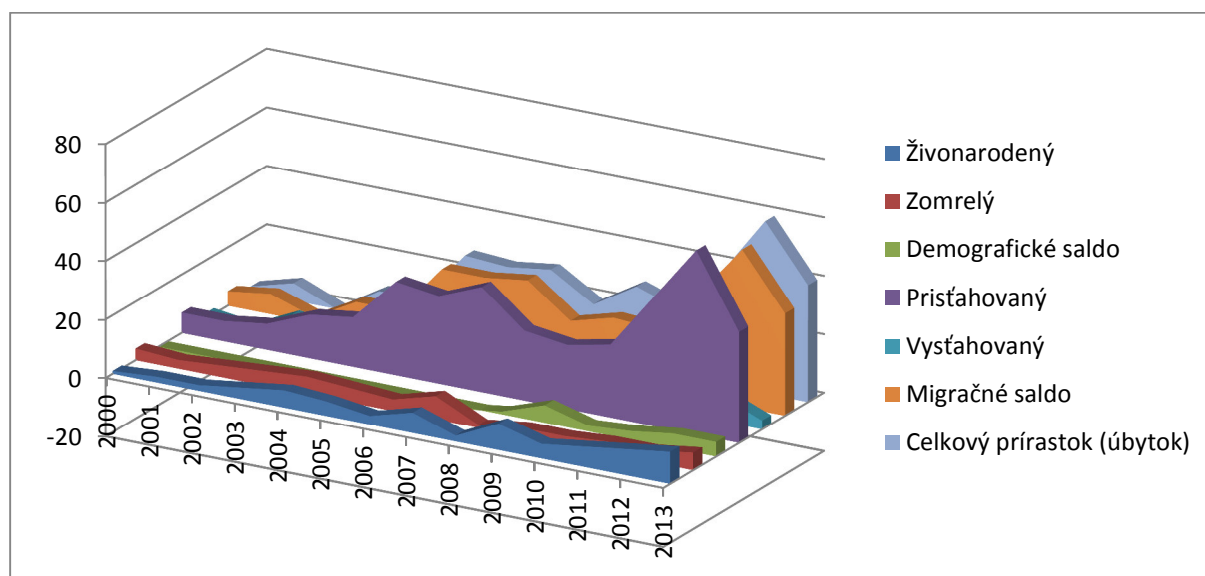

Zo znázornenej tabuľky vyplýva, že natalita obyvateľstva si v r.2000 - 2013 udržiava miene rastúci trend počtu živonarodených detí v priemere 5 detí za rok. Mortalita obyvateľstva v danom sledovanom časovom rade čiastočne kolíše, avšak v absolútnej hodnote je nižšia ako natalita, v priemere 4 zomrelé osoby pripadajú na jeden rok. Celkovo, demografické saldo si v posledných rokoch udržiava kladný charakter v priemere na úrovni 1 osoba pripadajúca na prirodzený prírastok na rok.

Z hľadiska mechanického pohybu obyvateľstva, imigrácia do obce si udržiava v posledných rokoch výrazne rastúci trend. Najvyšší počet prisťahovaných do obce bol v roku 2012 na úrovni 63 osôb za rok a najmenší počet bol zaznamenaný v roku 2001 na úrovni 7 občanov, čo predstavuje až 9x nárast miery imigrácie za posledných desať rokov. Emigrácia z obce, čiže počet vystáňovaných má mierne kolísavý charakter. Najvyššia miera emigrácie bola zaznamenaná v roku 2012 na úrovni 9 osôb.

Zo súhrnného hľadiska celkový prírastok (úbytok) obyvateľstva počas sledovaného obdobia r.2000-2013 si udržiaval značne rastúci charakter, s dosiahnutím maxima v roku 2012 na úrovni 59 osôb, odvtedy sa trend zmiernil a v roku 2013 dosiahol kladný charakter celkového prírastku 40 osôb.

Obr. 6: Bilancia pohybu obyvateľstva v obci Malý Lapáš

Zdroj: Datacube, 2015

2.2. Veková štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska vekovej štruktúry obyvateľstva, tá sa vyvíja nepriaznivo, pričom kopíruje všeobecný trend pomerného poklesu predproduktívnej zložky obyvateľstva v prospech nárastu poproduktívnej zložky obyvateľstva. Uvedený jav je dokumentovaný i postupným zvyšovaním priemerného veku obyvateľstva v obci a postupným rastom indexu starnutia

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Tab. 4: Veková štruktúra obyvateľstva obce Malý Lapáš v r.2000 - 2013

Roky	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
predpr. (abs.)	74	75	73	71	77	84	86	90	94	103	108	115	135	143
produkt. (abs.)	209	220	220	227	231	243	265	293	303	319	333	398	436	468
poprod.(abs.)	63	71	73	77	77	85	87	83	88	91	95	50	51	51
predprod. (v%)	21.39	20.49	19.95	18.93	20.00	20.39	19.63	19.31	19.38	20.08	20.15	20.43	21.7	21.6
produkt. (v%)	60.40	60.11	60.11	60.53	60.00	58.98	60.50	62.88	62.47	62.18	62.13	70.69	70.1	70.69
poprod. (v%)	18.21	19.4	19.95	20.53	20.00	20.63	19.86	17.81	18.14	17.74	17.72	8.88	8.2	7.7
Index starnutia	36.12	36.09	36.84	37.27	36.82	36.31	36.31	35.80	36.10	35.85	35.90	35.35	34.94	34.7

Zdroj: Datacube, 2015

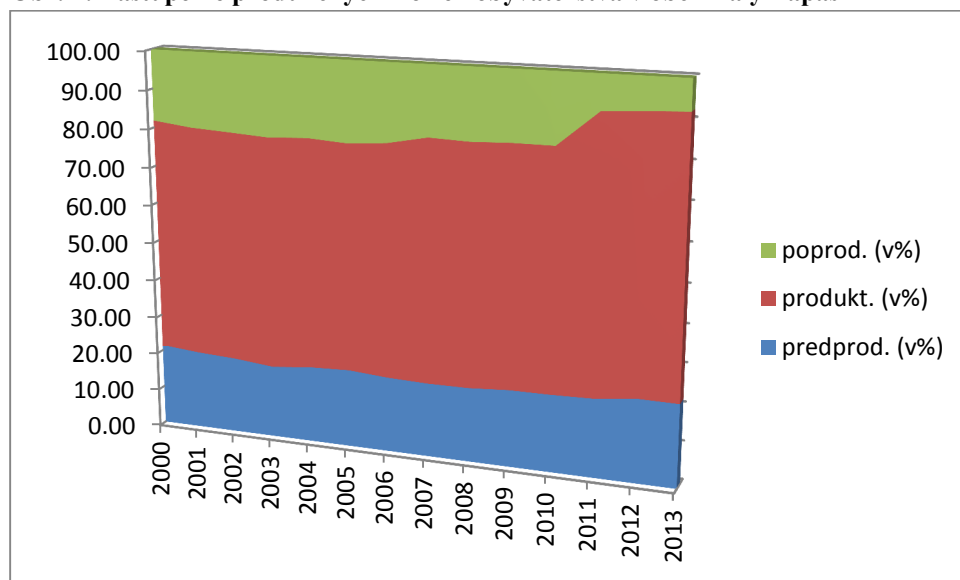
Zo znázornenej tabuľky vyplýva, že preprodukt. zložka obyvateľstva v priebehu sledovaného obdobia r.2000 – 2013 výrazne rastie, čo je spojené so stabilnou pôrodnosťou a výrazným kladným migračným saldom obyvateľstva. Medzi r.2000 – 2013 predprodukt. zložka obyv. zaznamenala nárast až o 98%, rovnako i podiel predprodukt. zložky obyv. na celkovom obyvateľstve sa zvýšil a v súčasnosti dosahuje úroveň 21,6 %. Za dané sledované obdobie podiel predproduktívnej zložky obyvateľstva na celkovom obyvateľstve tvoril v priemere 20,2%.

Produktívna zložka obyvateľstva v priebehu sledovaného obdobia si udržiava neustály kontinuálny rast , kde v súčasnosti dosahuje 70,69% .Priemerná úroveň produktívneho obyvateľstva predstavuje 62,98%.

Poproduktívna zložka obyvateľstva si udržiavala do r.2010 vzostupný trend, čo súvisí so všeobecným trendom starnutia obyvateľstva, resp. predlžovania jeho priemerného veku. Po roku 2011 došlo k prudkému poklesu až o 90%, čo však vyplýva zo skreslených výsledkov sčítania v r. 2011.V súčasnosti jej podiel na celkovom obyvateľstve obce predstavuje 7,7% (vr.2010 17,72%). Za celé sledované obdobie podiel predproduktívnej zložky obyvateľstva na celkovom obyvateľstve tvoril v priemere 16,76%. Index starnutia do r. 2003 rástol, kde dosiahol hodnotu 108 bodov, odvtedy začal klesať až na úroveň 35 bodov. Priemerný vek možno hodnotiť ako stabilný mierne klesajúci, v súčasnosti je na úrovni 34 rokov.

Obr. 7: Zastúpenie produkčných zložiek obyvateľstva v obci Malý Lapáš

Zdroj: Datacube, 2015

Tab. 2: Veková štruktúra obyvateľstva obce Malý Lapáš

Vek	muži	ženy	spolu
0 - 4	14	18	32
5 - 9	14	21	35
10 - 14	22	18	40
15 - 19	16	19	35
20 - 24	21	23	44
25 - 29	13	15	28
30 - 34	29	40	69
35 - 39	26	21	47
40 - 44	13	21	34
45 - 49	20	12	32
50 - 54	18	16	34
55 - 59	18	21	39
60 - 64	7	12	19
65 - 69	10	8	18

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

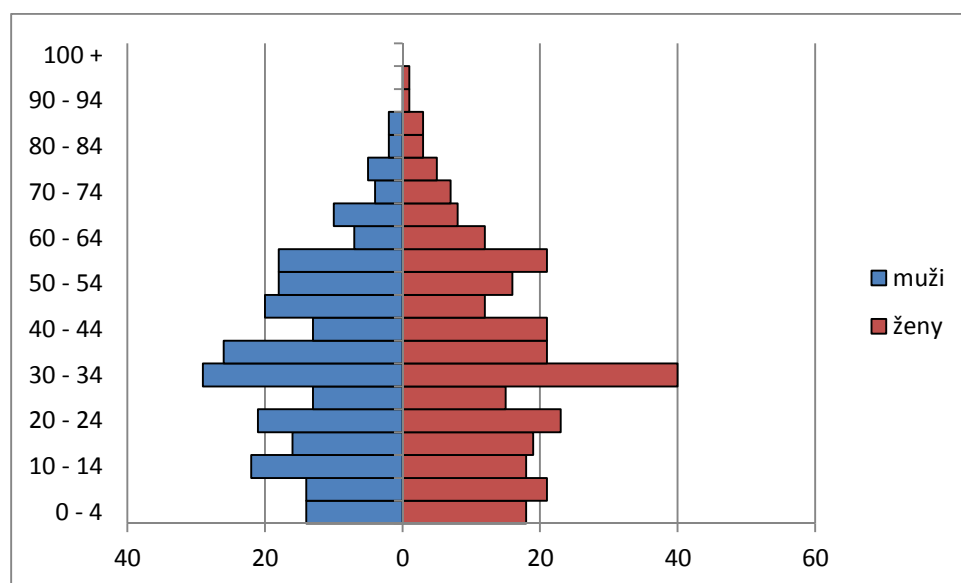
70 - 74	4	7	11
75 - 79	5	5	10
80 - 84	2	3	5
85 - 89	2	3	5
90 - 94	0	1	1
95 - 99	0	1	1
100 +	0	0	0
spolu	254	285	539

Zdroj: Vlastné spracovanie, SODB 2011

Populačnú pyramídu obce Malý Lapáš možno charakterizovať ako progresívny typ vekovej štruktúry. Na znázornenom grafe možno badať postupný nárast mladších ročníkov tvoriacich predproduktívnu zložku obyvateľstva v prospech nárastu produktívnej a poklesu poproduktívnej zložky. V rámci predproduktívnej zložky obyvateľstva, v zastúpení mužského pohlavia je najpočetnejšou zložkou veková kategória :10 - 14 (22), v prípade žien to je veková kategória 5 – 9 (21).

V rámci produktívnej zložky obyvateľstva, najpočetnejšou zložkou je to pre obe pohlavia zhodne veková kategória 30 – 34, v prípade mužského pohlavia je to 29 a v prípade žien je to 40 osôb. V prípade poproduktívnej zložky obyvateľstva je to u ženského pohlavia veková kategória :60 – 64 žien (12) a u mužov veková kategória 65 – 69 na ktorú pripadá 10 osôb.

Obr. č.5: Populačná pyramída obce Malý Lapáš

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Zdroj: Vlastné spracovanie, SODB 2011

2.3 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vo vzdelanostnej štruktúre obce prevláda skôr nižšie a stredné vzdelanie. Pomerne vysoký podiel pripadá na ľudí so základným a stredným vzdelaním bez maturity. Úplné stredné vzdelanie s maturitou a vysokoškolské vzdelanie predstavuje ďalšiu najpočetnejšiu veľkostnú skupinu. Najnižší podiel pripadá na vysokoškolské doktorandské vzdelanie.

Prieskum bral do úvahy všetkých obyvateľov obce, teda aj deti s povinnou školskou dochádzkou, navštevujúcich MŠ a ZŠ, čo mohlo spôsobiť určité skreslenie výsledkov.

Úroveň vzdelania v súčasnosti je jedným z najdôležitejších predpokladom pre uplatnenie sa na trhu práce a predstavuje základný kameň smerom k budovaniu vedomostnej ekonomiky.

Tab. 5: Bývajúcce obyvateľstvo podľa pohlavia a podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie		Pohlavie		Spolu
		muži	ženy	
Malý Lapáš				
Základné		29	58	87
Učňovské (bez maturity)		49	21	70
Stredné odborné (bez maturity)		30	27	57
Úplné stredné učňovské (s maturitou)		14	9	23
Úplné stredné odborné (s maturitou)		48	60	108
Úplné stredné všeobecné		8	6	14
Vyššie odborné vzdelanie		2	4	6
Vysokoškolské bakalárske		2	8	10
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské		17	25	42
Vysokoškolské doktorandské		1	1	2
Vysokoškolské spolu		20	34	54
Študijný odbor	prírodné vedy	0	1	1
	technické vedy a náuky I (baníctvo, hutníctvo, strojárstvo, informatika a VT, elektrotech., tech. chémia, potravinárstvo)	3	2	5
	technické vedy a náuky II (textilná v., sprac. kože, dreva, plastov, v. hud. nástrojov, archit., staveb., dopr., pošty, telekom., automatiz., špec. odb.)	0	1	1
	poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a náuky	6	5	11
	zdravotníctvo	1	4	5
	spoločenské vedy, náuky a služby I (filozof., ekon., polit. a práv. vedy, ekonomika a manaž., obchod a služby, SŠ- OA, HA, praktická š., učeb. odb.)	4	9	13
	spoločenské vedy, náuky a služby II (histor., filolog., pedag. a psych. vedy, publicistika a informácie, telových., učiteľstvo, SŠ - gym.)	3	11	14
	vedy a náuky o kultúre a umení	1	0	1
	nezistený	2	1	3
	Bez školského vzdelania	50	57	107
Nezistené		4	9	13
Úhrn		254	285	539

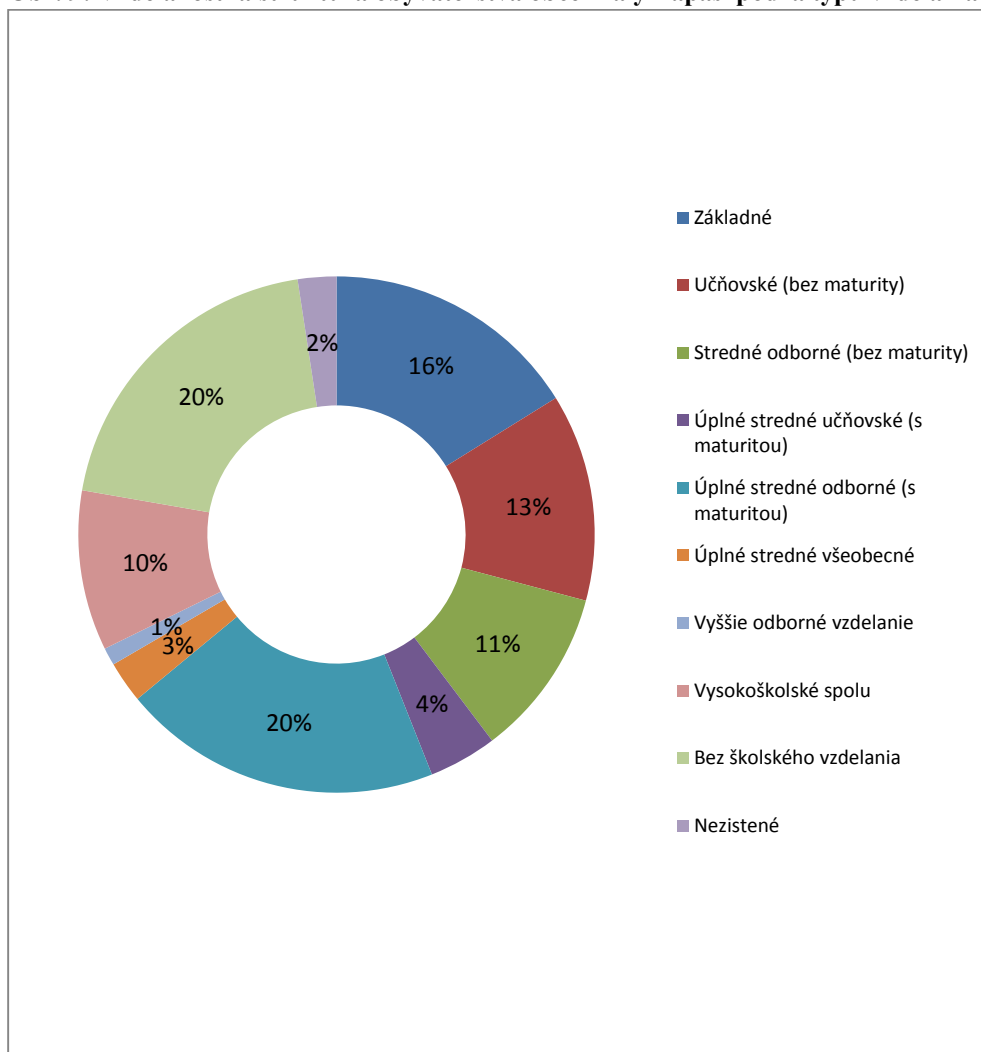
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Zdroj: SODB 2011

Zo znázornenej tabuľky vyplýva na základe výsledkov zo SODB 2011, že v rámci vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva najväčší podiel pripadá na obyvateľov s úplným stredným vzdelaním na úrovni 20%. Druhú najpočetnejšiu skupinu tvoria obyvatelia so základným vzdelaním na úrovni 16%. Nasledujú obyvatelia s učňovským vzdelaním na úrovni 13% a obyvatelia s vysokoškolským vzdelaním Mgr., Ing., Mu(v)dr, RNDr., PhDr. na úrovni 10%. Pomerne vysoký podiel pripadá na obyvateľov bez vzdelania, až na úrovni 20%. Tento údaj však môže byť skreslený keďže môže zahŕňať i deti v rámci povinnej školskej dochádzky.

Obr. 9: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Malý Lapáš podľa typu vzdelania

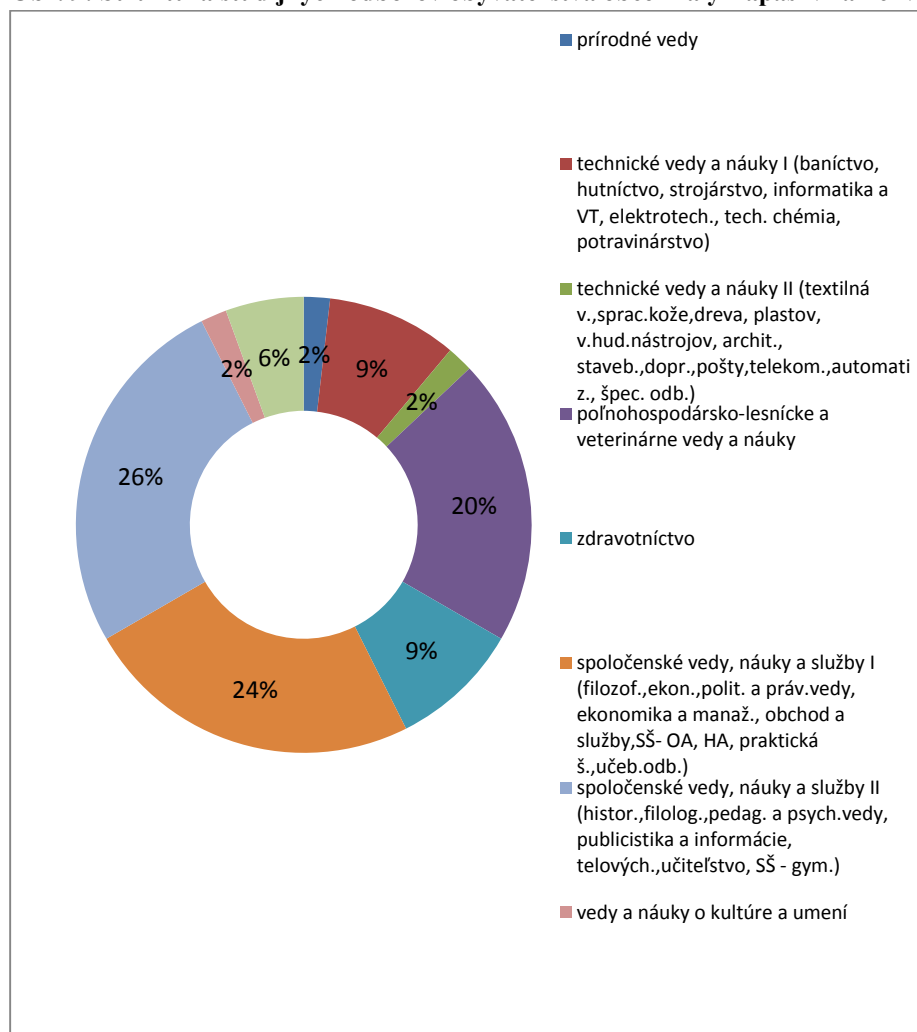

Zdroj: SODB 2011

Z hľadiska zastúpenia jednotlivých študijných odborov v rámci vysokoškolského vzdelania dominujú predovšetkým spoločensko-humánne odbory na úrovni 50%, nasledujú poľnohospodársko-lesnícke vedy na úrovni 20% a technické vedy na úrovni 11%. Na medicínu pripadá 9% obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním.

Obr. 9: Štruktúra študijných odborov obyvateľstva obce Malý Lapáš v rámci vysokoškolského vzdelania

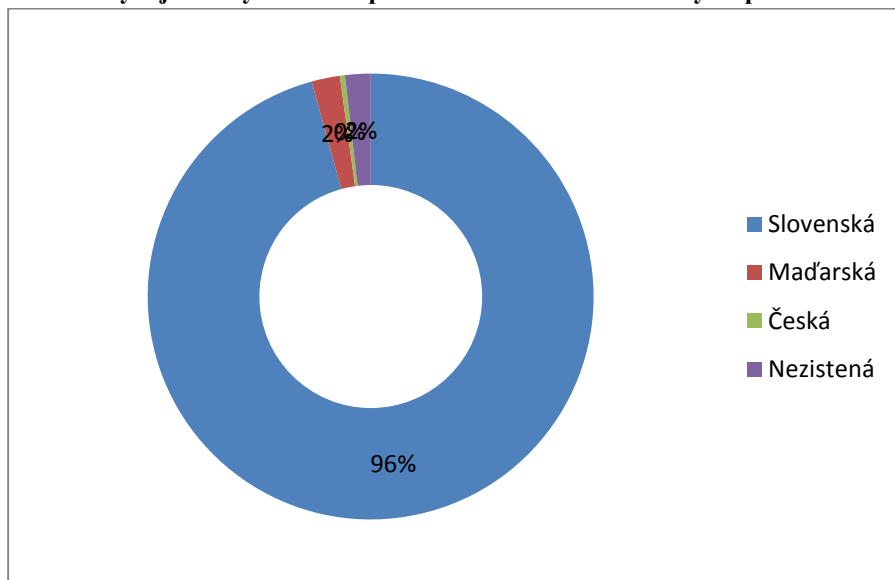
Zdroj: SODB 2011

2.3 Národnostná štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry obyvateľstva, v obci Malý Lapáš dominujú občania slovenskej národnosti na úrovni 96% (516), nasledujú občania maďarskej národnosti na úrovni 2% (10). Zastúpenie inej ďalšej národnosti nepresahuje podiel 1%.

Obr. 10 Bývajúce obyvateľstvo podľa národností v obci Malý Lapáš

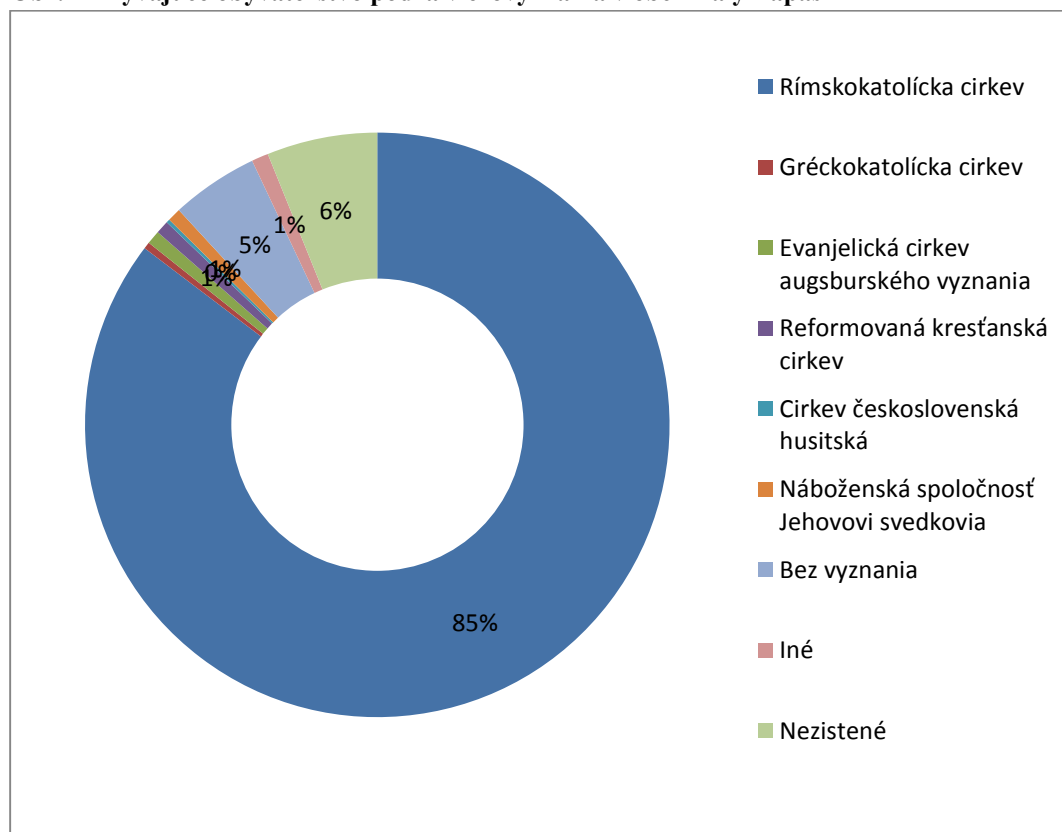
Zdroj: SODB 2011

2.4 Náboženská štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska vierovyznania v obci Malý Lapáš dominujú občania rímskokatolíckeho vierovyznania. Ich zastúpenie je na úrovni 85%. Nasleduje evanjelická cirkev augsburského vyznania na úrovni 6%. Zastúpenie ostatných náboženstiev predstavuje podiel do 1%.

Obr. 11 Bývajúce obyvateľstvo podľa vierovyznania v obci Malý Lapáš

Zdroj: SODB 2011

3. Ekonomická štruktúra obce

Ekonomická štruktúra obce je vo všeobecnosti tvorená ekonomickými subjektmi súkromného, občianskeho a verejného sektora disponujúcimi právnou subjektivitou, ktorý pre trh vytvárajú a poskytujú hodnoty, ktorými uspokojujú svoje potreby. Ekonomika je vitálnym prvkom fungovania obce a podmieňuje budúci rozvoj obce.

3.1 Podnikateľská štruktúra obce

Podnikateľská štruktúra obce je tvorená predovšetkým súkromným sektorom. Podnikateľskú štruktúru obce Malý Lapáš možno hodnotiť ako relatívne diverzifikovanú. Z hľadiska právnej formy v prípade PO prevládajú predovšetkým spoločnosti typu s.r.o, výskyt iných právnych foriem PO (v.o.s, k.s. atp.) je obmedzený. V prípade FO sú to predovšetkým živnostníci.

V zmysle systematizácie a klasifikácie ekonomických činností podľa metodiky SK NACE sú v obci ekonomické subjekty ktoré sú zastúpené v jednotlivých odvetviach NH v primárnom, sekundárnom a terciálnom sektore.

Uvedená štruktúra podnikateľského sektora v obci Malý Lapáš bola vypracovaná na základe aktuálnych, podkladových informácií z *obchodného registra SR a živnostenského registra SR*. Ekonomické činnosti jednotlivých hospodárskych subjektov boli posudzované podľa predmetu

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

prevažujúcej činnosti a na základe umiestnenia daného hospodárskeho subjektu v systéme klasifikácie ekonomických činností podľa **SK NACE**.

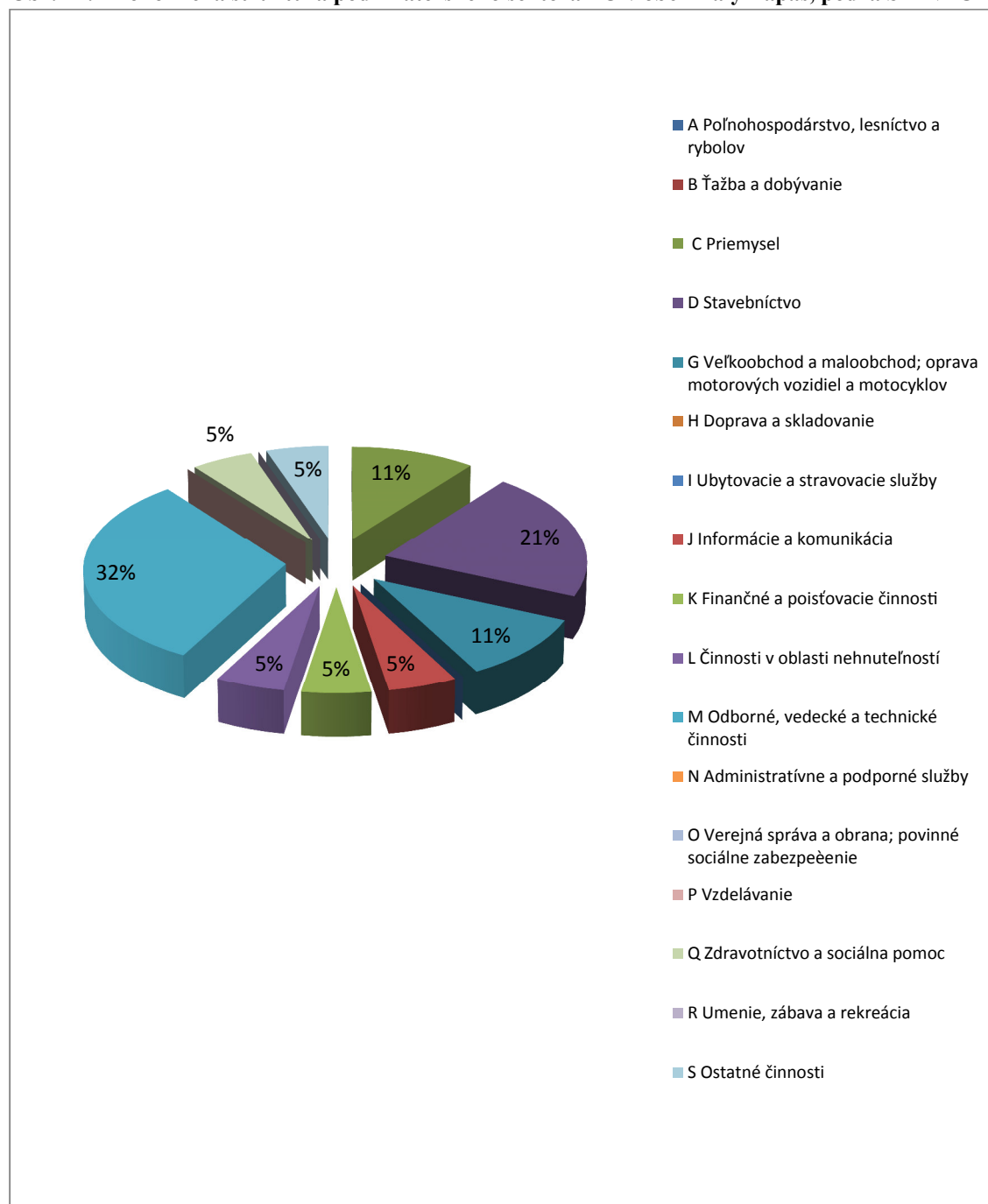
Do štruktúry spadajú všetky subjekty FO a PO, ktorých sídlo alebo prevádzková adresa je zapísaná v registri na obec.

Celkovo v obci podľa aktuálneho výpisu z obchodného registra pôsobí dohromady 19 podnikateľských subjektov zapísaných ako PO. Z hľadiska PO, v podnikateľskom štruktúre obce prevládajú spoločnosti, pôsobiace v oblasti **odborných vedecko-technických činností**, teda činností s vysokou pridanou hodnotou, na úrovni 32% (6). Nasleduje sekundárny sektor, predovšetkým oblasť **stavebníctva** a **priemyslu** s podielom 21% (4) pre stavebníctvo a 11% (2) pre priemysel. Ostatné podiely spadajú do sféry terciárneho sektora, predovšetkým služby komerčného predaja na úrovni 11% (2), ďalej nasledujú odvetvia IKT, finančné služby, realitné služby a služby zdravotníctva, zhodne po 5% (1).

Obr. 12: Ekonomická štruktúra podnikateľského sektora PO v obci Malý Lapáš, podľa SK NACE

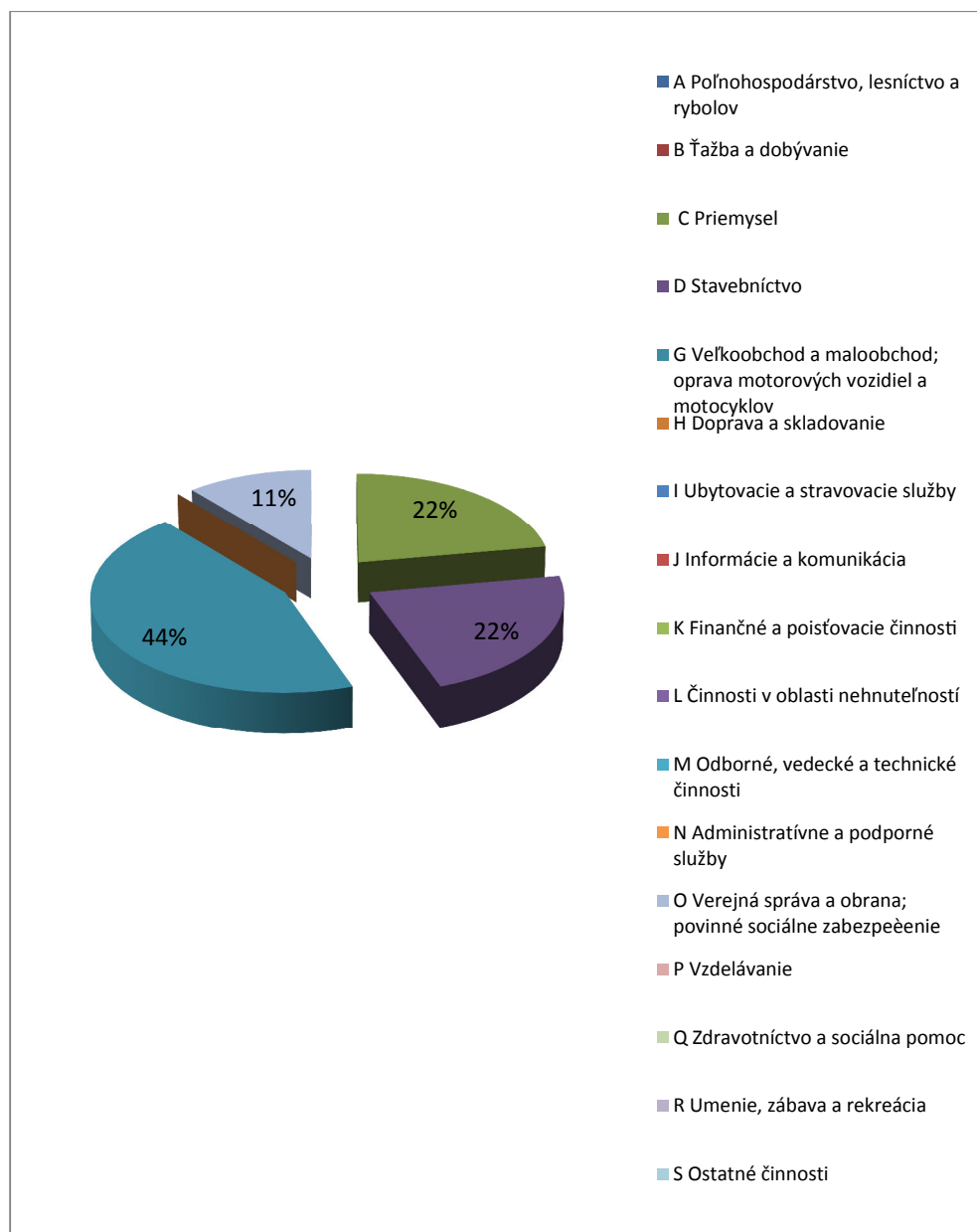

Zdroj: OR SR, podľa SK NACE, 2015

Z hľadiska FO ich celkový počet podľa aktuálneho výpisu zo živnostenského registra bol 9. V rámci , v podnikateľskej štruktúre obce prevládajú predovšetkým FO pôsobiace v komerčnej sfére terciárneho sektora, ide predovšetkým o **maloobchodný predaj** a to na úrovni 44% (4). Nasleduje sekundárny sektor, predovšetkým **stavebníctvo a priemysel**, zhodne po 22% (4). V živnostenskom registri je zapísaná i obecná samospráva Malý Lapáš.

Obr. 13: Ekonomická štruktúra podnikateľského sektora FO v obci Malý Lapáš, podľa SK NACE

Zdroj: OR SR, podľa SK NACE, 2015

3.2 Ekonomická aktivita obyvateľstva

V obci Malý Lapáš k 31.12.2013 žilo 714 obyvateľov, z toho 468 ekonomicky aktívnych s trvalým pobytom v obci. **Index ekonomickej aktivity** (miera ekonomickej participácie) za r.2013 dosahuje úroveň 65,5% čo možno hodnotiť pozitívne keďže relatívne prekračuje priemer SR.

Miera nezamestnanosti v poslednom období zaznamenala pokles a naopak miera zamestnanosti rast, súbežne s rastom produkčnej základne obce. Napriek tomu pri súčasnej úrovni (4,91% v r.2013) mieru nezamestnanosti možno hodnotiť ako stabilnú, prispievajúcu k pružnosti regionálneho trhu práce.

Tab. 8: Ekonomická aktivita obyvateľstva v obci Malý Lapáš v r.2000 - 2013

Roky	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zamestnaný abs.	183	192	200	198	206	224	250	284	290	299	319	371	417	445
Nezamestnaný abs.	26	28	20	29	25	19	15	9	13	20	14	27	19	23
Nezamestnaný v %	12.44	12.73	9.09	12.78	10.82	7.82	5.66	3.07	4.29	6.27	4.20	6.78	4.36	4.91
Zamestnaný v (%)	87.56	87.27	90.91	87.22	89.18	92.18	94.34	96.93	95.71	93.73	95.80	93.22	95.64	95.09
Počet obyv.	352	366	375	385	412	438	466	485	513	536	563	622	662	714
Index ek. akt.v (%)	59.4	60.1	58.7	59.0	56.1	55.5	56.9	60.4	59.1	59.5	59.1	64.0	65.9	65.5

Zdroj: ŠÚ SR - Nitra, 2015

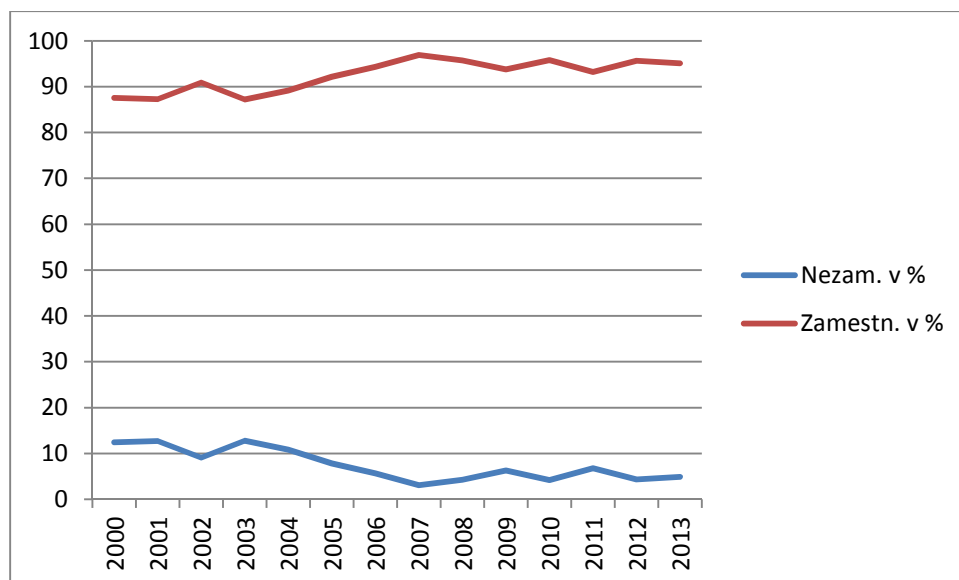
Zo znázornenej tabuľky vyplýva, že v obci v r.2000 – 2013 si miera nezamestnanosti udržiavala klesajúci trend zo svojho maxima 12,78% v r.2002 na minimum 3,07% v r.2007. Následne vplyvom hospodárskej krízy, nezamestnanosť opätovne mierne vystúpila na úroveň 6,78% v r. 2011. V súčasnosti sa drží na úrovni 4,9%.

Miera zamestnanosti sa vyvíjala inverzne oproti miere nezamestnanosti zo svojho minima 87,22% v r.2003 na svoje maximum 96,9% v r.2007, kde následne vplyvom hospodárskej krízy opätovne začala klesať až na úroveň 93,22% v r.2011. V súčasnosti sa drží na úrovni 95,09% v r.2013¹.

¹ Pozn.: stanovené odhadom

Obr. 14: Ekonomická aktivita obyvateľstva v obci Malý Lapáš v r.2000 - 2013

Zdroj: ŠÚ SR - Nitra, 2015

Z výsledkov SODB 2011, časti ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa odvetvia hospodárstva vyplynulo, že za r.2011 v obci Malý Lapáš pracovalo celkovo 230 ekonomicky aktívnych obyvateľov. Pomerne široká pracujúca základňa ekonomicky aktívneho obyv. sa sústreďuje v rôznych odvetviach priemyselnej výroby a v odvetví obchodu. Pomerne vyšší podiel pracujúcich je sústredený taktiež v odvetví stavebníctva a obchodu. Odvetvová skladba zamestnanosti je nakoniec doplnená o zdravotníctvo a vzdelávanie.

Tabuľka č.9: Bývajúce ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a podľa odvetvia hospodárstva

Odvetvie			
hospodárstva	muži	ženy	spolu
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	6	3	9
B Ťažba a dobývanie	0	0	0
C Priemyselná výroba	35	15	50
D Dodávka elektriny, pary, plynu a studeného vzduchu	4	0	4
E Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	1	0	1
F Stavebníctvo	28	3	31
G Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov	24	19	43
H Doprava a skladovanie	7	7	14
I Ubytovacie a stravovacie služby	4	5	9
J Informácie a komunikácia	5	4	9

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

K Finančné a poisťovacie služby	0	5	5
L Činnosti v oblasti nehnuteľností	2	1	3
M Odborné, vedecké a technické činnosti	6	5	11
N Administratívne a podporné služby	0	1	1
O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	11	7	18
P Vzdelávanie	4	25	29
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1	7	8
R Umenie a zábava	0	4	4
S Ostatné činnosti	0	0	0
T Činnosti domácnosti ako zamestnávateľov	0	0	0
U Činnosti exteritoriálnych organizácií a združení	0	0	0
Nezistené	9	7	16
Spolu	147	121	230

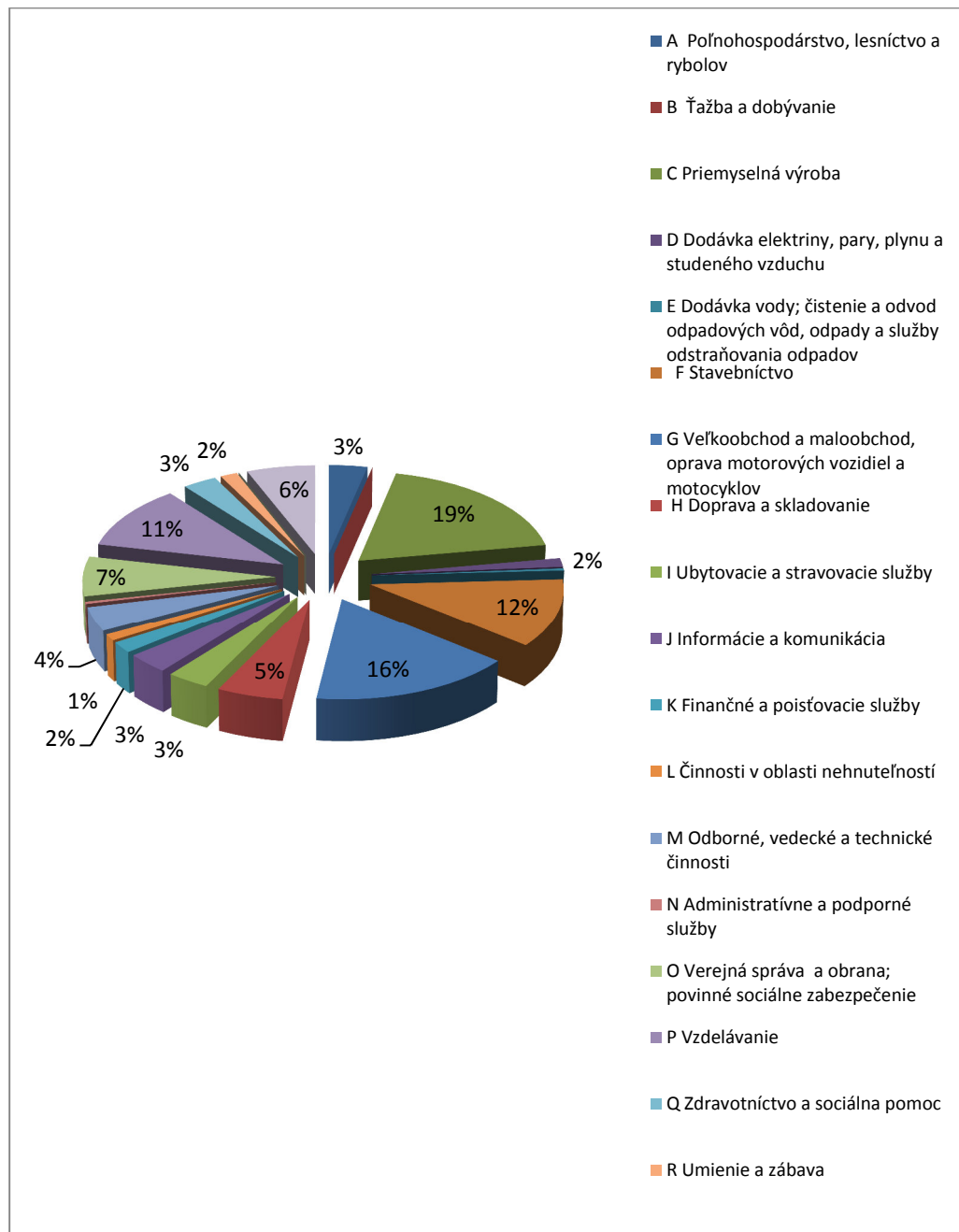
Zdroj: SODB 2011

Zo znázornenej tabuľky vyplýva, že najväčší podiel pracujúceho ekonomicky aktívneho obyvateľstva pripadal na priemyselný sektor na úrovni 19%. Za ním nasledoval sektor služieb, konkrétne odvetvie obchodu podielom 16% zamestnaných a odvetvie stavebníctva s 12% podielom zamestnaných. Odvetvie vzdelávania predstavuje 11% podiel na zamestnanosti. Menšie podiely pripadali na odvetvia dopravy a skladovania, na úrovni 5%, odvetvia ubytovacích a stravovacích služieb, na úrovni 7%. Podiel na zamestnanosti ostatných odvetví nepresiahol 4%.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Obr.15: Bývajúce ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a podľa odvetvia hospodárstva

Zdroj: SODB 2011

Z hľadiska celkového hodnotenia štruktúry hospodárstva a trhu práce v obci Malý Lapáš možno povedať, že ekonomická štruktúra a trh práce vo svojej kvalite a kvantite je primeraná vzhľadom na vidiecke prostredie a približne spadá do ekonomického priemeru vidieka v SR. Geografická poloha obce a jej priestorová blízkosť voči krajskému mestu Nitra predstavuje pre obec osobitnú výhodu z pohľadu pracovných príležitostí na ktoré môže miestny trh práce nadväzovať. Podklady

k spracovaniu vyplývajú z SODB 2011 a tak sa súčasný stav v štruktúre a kvantite na trhu práce v určitých odvetviach NH môže viac alebo menej líšiť.

4. Infraštruktúra a občianska vybavenosť obce

4.1. Technická infraštruktúra

Infraštruktúru možno vo všeobecnosti definovať ako množinu určitých prvkov, ktoré udržiavajú určitú štruktúru pohromade. Pod technickou infraštruktúrou možno rozumieť všetky systémy, ktoré súvisia s technickou obsluhou územia, t. j. dopravné, energetické, telekomunikačné a informačné, potrubné a vodohospodárske. Hustota a kvalita technickej infraštruktúry vplýva na kvalitu života obyvateľov tým, že vplýva na kvalitu životného prostredia, vytvára limity hygienického, bezpečnostného a ochranného pásma a vytvára podmienky pre fungovanie ostatných systémov v spoločnosti.

Tab. : Prítomnosť základných ukazovateľov technickej infraštruktúry v obci

Ukazovateľ	Hodnota
Pošta	Nie
Káblková televízia	Nie
Verejný vodovod	Áno
Verejná kanalizácia	Áno
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	Áno
Rozvodná sieť plynu	Áno
Najbližšia zastávka vlakovej osobnej dopravy	Nitra - 5 km

Zdroj: Mestská a obecná štatistika, MOŠ, cit. 2015

Obec Malý Lapáš má vybudovanú základnú infraštruktúru. Obec je napojená na verejný vodovod a rozvodná sieť plynu. Pozitívnym prvkom v obci je napojenie na verejnú kanalizáciu s napojením na ČOV. Negatívom je chýbajúca pošta a v obci nie je dostupná káblková televízia. V obci sa nachádza jedna autobusová linka. Obcou neprechádza vlaková doprava. Najbližší prístup k vlakovej doprave sa nachádza v okresnom a krajskom meste Nitra vzdialenej od obce 5 km.

4.1.1. Komunikačná sieť

4.1.1.1. Cestná komunikačná sieť

Južným okrajom obce prechádza cesta I. triedy I/51. Komunikácia je trasovaná medzi obcami Malý Lapáš a Veľký Lapáš. Západným okrajom obce Malý Lapáš prechádza cesta III. triedy III/06434. Cesta III. triedy pokračuje v smere na Pohranice. Obcou prechádzajú miestne komunikácie so šírkou 3,0 – 5,0m. Sieť ciest I. a III. triedy a miestnych komunikácií je doplnené účelovými komunikáciami, ktoré tvoria pokračovanie miestnych komunikácií mimo zastavané územie. Dopravná premávka je na všetkých komunikáciách v obci obojsmerná, napriek nevhodnej šírke ciest. Väčšina miestnych komunikácií má poškodený kryt alebo je bez spevneného krytu. Celkovo až 80% ciest v katastri obce má zlý technický stav, ktorý si vyžaduje komplexnú rekonštrukciu. Okrem toho je potrebné dobudovať cesty v novších častiach obce. Cesty III. triedy sú ďalej doplnené sieťou poľných ciest, ktoré majú väčšinou prašný povrch.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

V obci sa nachádzajú aj pešie komunikácie. Chodníky sú vybudované len pozdĺž miestnej komunikácie. Väčšie pešie priestranstvá sa v obci nenachádzajú. Technický stav chodníkov je taktiež nevyhovujúci a je potrebná rozsiahla rekonštrukcia.

Obec je napojená na autobusovú dopravu. Cestná hromadná doprava je zabezpečená okresným a krajským mestom Nitra. Cez obec prechádza linka:

linka č. 403 416 – Nitra – Golianovo – Čechynce – Malý Cetín

Obec nemá vlastný prístup ku vlakovej doprave. Najbližšia vlaková doprava sa nachádza 5 km od obce Malý Lapáš, v okresnom meste Nitra.

4.1.2. Infraštruktúra vodného hospodárstva

4.1.2.1. Vodné toky, vodné plochy

Obcou Malý Lapáš preteká vodohospodársky upravený vodný tok Kadaň. Odtok dažďovej vody je zabezpečený prostredníctvom rigolov situovaných pozdĺž komunikácií. V obci sa nenachádzajú žiadne prírodné, ani umelo vytvorené vodné plochy.

4.1.2.2. Zásobovanie vodou

Zásobovanie obyvateľov pitnou vodou je zabezpečené prírodným potrubím z PVC materiálu s dimenziou DN200 a DN150 priamo prostredníctvom vodojemu Babindol s objemom $2 \times 250 \text{ m}^3$ (226,0/2230/0 m. n. m.). Celkovo je vybudovaných 2 467 m vodovodného potrubia s dimenziou DN 100. Tlakové pomery sa pohybujú v rozpätí od 0,25 – 0,6 MPa. Potrubie je vybudované pre obec Veľký Lapáš, z ktorého je následne zásobená obec Malý Lapáš. Hygienická nezávadnosť je zabezpečená priamo vo vodojeme Babindol.

Tab. : Spotreba pitnej vody domácnosťami vývoj v tis. m³

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1	3	4	4	5	6	7	8	9	12	6

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube, 2015

4.1.2.3. Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Zrážkové vody spadajúce do intravilánu obce sú odvádzané rigolmi vybudovanými pozdĺž cestných komunikácií. Rigoly odvádzajú tieto vody do miestneho potoka, ktorý ich odvádzajú mimo intravilán obce. Obec má v súčasnosti vybudovanú verejnú kanalizáciu vo všetkých častiach. Vlastníkom verejnej kanalizácie a čistiarne odpadových vôd je obec Malý Lapáš. Prevádzkovateľom kanalizácie a ČOV v obci je spoločnosť AquaLab s.r.o.. V obci je vybudovaných celkovo 3,3 km verejného kanalizačného potrubia z PVC materiálu s dimenziou DN300. Majitelia nehnuteľností sú povinní pripojiť sa na verejnú kanalizáciu do 6 mesiacov od vybudovania verejnej kanalizácie pred ich domom. V súčasnosti je napojených takmer 90% obyvateľov obce.

Tab. : Vývoj počtu prípojk na verejnú kanalizáciu v obci Malý Lapáš

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

2010	2011	2012	2013
25	37	87	0

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube, 2015

4.1.3. Ostatné inžinierske siete

4.1.3.1. Plynofikácia obce, zásobovanie plynom

Primárnym zdrojom zemného plynu je vysokotlaková prípojka (VTL) PN63 Golianovo z VTL plynovodu Tesárske Mlyňany – Ivanka pri Nitre, regulačná stanica RS2000 2/1 463 Golianovo a strednotlaková (STL) plynovodná DS obce Veľký Lapáš. Tieto primárne zdroje sa však priamo na území obce nenachádzajú. Sekundárnym zdrojom zemného plynu je STL plynovodná DS Malý Lapáš napojená na plynovodnú DS Veľký Lapáš cez prepojovací plynovod D90. Do jednotlivých odberných plynových zariadení jednotlivých domácností je zemný plyn dodávaný prostredníctvom plynovodných prípojok.

4.1.3.2. Elektrifikácia obce, zásobovanie elektrickou energiou

Obec je zásobená elektrickou energiou zabezpečenou systémom transformačných staníc, ktorých vlastníkom je Západoslovenská distribučná a.s.. Tieto trafostanice sú napojené na 22kV vzdušné vedenie. Rozvod zabezpečujú jedna klasická stožiarová trafostanica nachádzajúca sa na parcele č. 21 a tri domčekové trafostanice, ktoré sa nachádzajú na parcelách č. 127/3, 440 a 484.

4.1.4. Telekomunikačné siete

Telekomunikačné služby sú zabezpečené prostredníctvom digitálnej telefónnej ústredne nachádzajúcej sa v obci Veľký Lapáš, ktorá je napojená na diaľkové káble. V obci Malý Lapáš sú dostupné služby troch hlavných operátorov – Orange Slovensko, Telekom Slovensko, O2.

Orange poskytuje na území obce Malý Lapáš služby GSM/GPRS/EDGE volania, 3G/HSPA pripojenie s rýchlosťou do 21 Mb/s, pevný DSL internet, pripojenie k digitálnej TV s archívom a satelitnej TV. 4G pripojenie s rýchlosťou do 73 Mb/s poskytuje len obmedzene. Telekom poskytuje GSM/GPRS volania, mobilný internet 3G/HSPA pripojenie s rýchlosťou do 21 Mb/s a pripojenie na fixný internet ADSL a MAGIO. Pripojenie 4G/LTE s rýchlosťou do 73 Mb/s poskytuje taktiež len obmedzene. Mobilný operátor O2 poskytuje v obci Malý Lapáš GSM volania, mobilné pripojenie na internet EDGE/GPRS s rýchlosťou do 236 kb/s a pripojenie 3G s rýchlosťou do 14,4 Mb/s a 4G/LTE s rýchlosťou do 73 Mb/s.

Obec nie je napojená na káblovú televíziu sieť.

4.2. Sociálna infraštruktúra

4.2.1. Domový a bytový fond

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Uvedené údaje boli čerpané z posledných dostupných údajov vyplývajúcich zo SODB 2011, pričom aktuálny stav sa môže viac alebo menej odlišovať.

Na základe výsledkov zo SODB 2011 možno konštatovať, že v roku 2011 celkový domový fond v obci tvorilo 194 domov z čoho 87 % (168) bolo trvale obývaných a 22 domov neobývaných. V obci sa v súčasnosti nenachádzajú bytové domy a preto 100% všetkých bytov tvoria rodinné domy. Najviac domov (68) bolo vystavaných v rokoch 1946-1990. Od roku 2000 bolo podľa dostupných dát postavených až 55 domov, čo predstavuje takmer 30 % z celého domového fondu. Väčšina domov 81 % (159) je v súkromnom vlastníctve.

Najviac obývaných domov 45 % (87) je vo veľkostnej skupine 81-120 m². Takmer 30 % (56) domov má obývaciu plochu väčšiu ako 120 m². Necelých 6 % (11) domov nemá zavedený vodovod v dome. 46 % (78) domov je zásobovaných vodou zo spoločného zdroja a 38 % (64) domov má vlastný zdroj pitnej vody. 26 % (44) domov má pripojenú pevnú linku a 60 % (101) má aktívne pripojenie na internet.

Väčšina domov (83 %; 140 domov) je vykurovaná plynom. Prostredníctvom ústredného lokálneho vykurovania je vykurovaných 66 % (93) domov. Na ústredné diaľkové vykurovanie sú napojené 4 domy. Tri domy sú vykurované elektrickou energiou a 15 domov tuhým palivom. Najviac domov je trvalo neobývaných z dôvodu, že sú nespôsobilé (5), došlo k zmene vlastníkov (2), sú určené na rekreačné účely (2) a 13 domov je neobývaných z iných dôvodov.

Z hľadiska počtu miestností v jednotlivých obývaných domoch, najviac prevládajú 4-izbové domy, ktorých je 32 % (54), 3-izbové domy, ktorých je 30 % (51), 5-izbové domy, ktorých je 28 % (47). Jednoizbové a dvojizbové domy tvoria necelých 10 % (16) z celkového domového fondu.

Tab. : Byty, domy, vybrané ukazovatele v r. 2011

Domy	Obývané	Neobývané	Nezistené
194	168	22	4
Typy domov			
	Rodinné	Bytové	Iné
	164	0	2
Forma vlastníctva domov			
	FO	Kombinácia vlastníkov	Iné
	159	3	0
Obdobie výstavby domov			
do 1945	1946-1990	1991-2000	2000 a neskôr
20	68	14	55
Neobývané domy - dôvody neobývania			
Zmena vlastníkov	Rekreačné účely	Prestavba	Nespôsobilé Iné
2	2	0	5 13

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Obdobie výstavby		NEZISTENÉ							
Byty v rodinných domoch									
Plocha									
<40		40-80		81-120		120>			
1		21		87		56			
Zásobovanie vodou									
V byte zo spoločného zdroja		V byte z vlastného zdroja		Mimo bytu		Bez vodovodu			
78		64		1		11			
Telekomunikačné vybavenie									
				Pevná linka		Internet			
				44		101			
Byty v rodinných a bytových domoch									
Typ kúrenia									
Ústredné diaľkové		Ústredné lokálne		Iné		Bez kúrenia			
4		93		54		0			
Zdroje energie na vykurovanie									
Plyn		Elektrina		Pevné palivo		Iné			
140		3		15		0			
Počet obytných miestností									
1		2		3		4		5	
1		15		51		54		47	

Zdroj: ŠÚ SR, SODB 2011.

Čo sa týka technickej vybavenosti bytov v rodinných domoch, až 85 % (143) domov má pripojenie na vodovod a 6,5 % (11) domov nemá žiadne pripojenie na vodovod. Z domov zásobovaných vodou je 46 % (78) domov zásobovaných vodou zo spoločného zdroja a takmer 40 % (64) domov je zásobovaných vodou z vlastného zdroja.

4.2.2. Súčasné projekty výstavby v obci

V súčasnosti v obci prebieha rekonštrukcia obecnej materskej školy. Súčasťou je aj výstavba novej časti MŠ.

4.2.3. Iné zariadenia sociálnej infraštruktúry

Tab.: Prítomnosť základných zariadení sociálnej infraštruktúry v obci Malý Lapáš

Ukazovateľ	Hodnota
Zdravotné stredisko	Nie
Školské zariadenie	Áno
Predajňa potravinárskeho tovaru	Áno

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Pohostinské odbytové stredisko	Áno
Predajňa nepotravinárskeho tovaru	Áno
Predajňa pohonných látok	Nie
Zariadenie pre údržbu a opravu motorových vozidiel	Nie
Predajňa súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	Nie
Hotel (motel, hotel)	Nie
Penzión ***až*	Nie
Turistická ubytovňa **až*	Nie
Chatová osada ***až*	Nie
Kemping ****až*	Nie
Ostatné hromadné ubytovacie zariadenia	Nie
Komerčná poisťovňa	Nie
Komerčná banka	Nie
Bankomat	Nie

Zdroj: MOŠ, 2009 Datacube, 2015

Zo znázornenej tabuľky vyplýva, že v obci sú zastúpené základné obchodné a vzdelávacie služby. Vzdelávanie je v obci zabezpečené materskou školou. Obchodné služby sú zastúpené predajňou potravinárskeho a nepotravinárskeho tovaru COOP Jednota. Pohostinské zariadenie sa v obci nachádza pri obecnom kultúrnom dome. V obci absentujú základné zdravotnícke služby a rovnako absentuje rozvinutý trh so sekundárnymi službami v oblasti cestovného ruchu a bankovníctva.

4.2.4. Školstvo

Vzdelávanie je v obci zabezpečované materskou školou, ktorej zriaďovateľom je obec Malý Lapáš. Ku dňu 15.9.2014 bolo v MŠ Malý Lapáš prihlásených 52 detí v troch triedach s celodennou starostlivosťou. Starostlivosť zabezpečuje 5 učiteľov bez asistentov.

Počas posledných piatich rokov mala MŠ v Malom Lapáši 55 detí s pravidelnou celodennou dochádzkou. Táto kapacita nebola postačujúca nakoľko žiadostí o navštevovanie bolo 70.

Tab.: Stav žiakov k 15.9.2014 na MŠ Malý Lapáš

Územie	Triedy MŠ		Príprav. triedy v minulom škol. roku		Uči- telia	Asis- tent uči- teľa
	celodennou					
	triedy	det i	triedy	deti		
Adresa						
Materská škola * 95104 Malý Lapáš Malý Lapáš 89	3	52	0	14	5	0

Zdroj: UIPŠ, 2015

4.2.5. Zdravotníctvo

Tab.: Prehľad zariadení zdravotníckych služieb v obci Malý Lapáš

Ukazovateľ	Hodnota
Lekárne a výdajne liekov	Nie
Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých	Nie
Samostatné ambulancie praktického lekára pre deti a dorast	Nie
Samostatné ambulancie praktického lekára stomatóloga	Nie
Samostatné ambulancie praktického lekára gynekológa	Nie

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube, 2015

V obci sa nenachádzajú žiadne zariadenia poskytujúce zdravotnú starostlivosť pre obyvateľov. Hlavným dôvodom je nižší počet obyvateľov a blízkosť okresného mesta Nitra.

4.2.5.1. Sociálna starostlivosť

V obci sa nenachádzajú žiadne zariadenia poskytujúce sociálne služby pre obyvateľov. Vzhľadom na predpokladaný demografický vývoj obec plánuje zabezpečiť základné sociálne služby pre starších občanov formou denného stacionára. Efektívnou sa javí rekonštrukcia existujúcich objektov vo vlastníctve obce zmenou ich funkčného využitia, resp. výstavbou nového zariadenia na obecnom pozemku v centre obce. Pozemok má rozlohu cca. 40 árov a je vo vlastníctve obce.

4.2.6. Komerčná vybavenosť

V obci sa nachádza predajňa potravinárskeho a nepotravinárskeho tovaru COOP Jednota. Pohostinské odbytové stredisko sa v obci nachádza pri kultúrnom dome, avšak obyvatelia majú k dispozícii aj zariadenia v susednej obci Veľký Lapáš.

4.2.7. Kultúra, šport, médiá

Kultúrny a spoločenský život v obci je podmienený najmä prítomnosťou rímsko-katolíckeho farského kostola zasväteného sv. Martinovi, ktorý bol postavený v rokoch 1991 – 1996, a slúži na pravidelné stretnutia obyvateľov v rámci nábožensky zameraných stretnutí. V blízkosti kostola sa nachádzajú Dom smútku a obecný cintorín.

Na organizovanie mnohých podujatí má obec k dispozícii miestny kultúrny dom, ktorý bol postavený v roku 1920 a jeho súčasný technický stav je nevyhovujúci a vyžaduje si komplexnú rekonštrukciu, ktorá zahŕňa výmenu elektrických vodičov, plynofikáciu, výmenu vykurovacieho systému, výmenu vodného potrubia, rekonštrukciu obvodového plášťa so zateplením a výmenu strešnej krytiny. Kapacita kultúrneho domu je v súčasnosti 50 miest a po rekonštrukcii bude 150 miest.

Možnosti kultúrneho, ale aj vzdelávacieho charakteru sú v obci zabezpečené prostredníctvom miestnej knižnice, ktorá bola založená v roku 1962 na základe prvého zákona o knižniciach č. 430/1919 Zb.,

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

ktorý určoval každej obci, v ktorej sa nachádza škola, zriadiť knižnicu. V súčasnosti sa obecná knižnica nachádza v priestoroch materskej školy. Celkový knižničný fond knižnice je v súčasnosti postačujúci nakoľko návštevnosť má v dnešnej modernej dobe klesajúci trend.

Pre potreby futbalových zápasov sa v obci využíva miestne futbalové ihrisko, ktoré sa nachádza pri potoku Kadaň v severozápadnej časti obce. Súčasný technický stav ihriska je vyhovujúci. Súčasťou futbalového ihriska je aj ihrisko s umelou trávou s rozmerom 20x40 m. Toto ihrisko je riadne oplatené a osvetlené. Služi na organizáciu menších futbalových a tenisových zápasov. Tento športový areál slúži najmä na organizáciu príprav a súťaže DHZ. Obec nemá vlastný futbalový klub, ale deti a dorast sú súčasťou futbalového klubu Veľký Lapáš. Obec Malý Lapáš sa finančne podieľa na spoločných športových podujatiach a financovaní futbalového klubu spolu so susednou obcou Veľký Lapáš. Okrem futbalu má v obci svoje miesto aj obecný Stolnotenisový klub, ktorý hrá v šiestej lige. Tento klub bol založený v roku 1973, ale po niekoľkých dekádach prestal byť aktívny. K obnoveniu fungovania došlo v roku 2012. V súčasnosti má 8 členov a sídli v miestnom kultúrnom dome.

O kultúrne podujatia v obci sa stará aj miestny dobrovoľný hasičský zbor, ktorý každoročne usporadúva športovo súťažné aktivity na miestnom ihrisku. DHZ bol založený v roku 1927 a v súčasnosti má 44 členov a 21 členiek, ktorí prezentujú obec aj na nadregionálnej úrovni.

Miestny spolok ČK, založený 1957. V súčasnosti má 68 členov. Hlavnou úlohou je organizovania hromadného odberu krvi. Okrem svojich hlavných náplní z oblasti zdravotníctva sa SČK zapája do organizovania miestneho kultúrneho podujatia fašiangového „Hetčíka“.

Okrem týchto podujatí sa v obci tradične usporadúvajú nasledovné kultúrne podujatia:

- Fašiangová zábava vo februári,
- Stavanie májov,
- Slávnosť sv. Urbana na viniciach,
- Letná záhrada,
- Hasičská súťaž „O pohár starostu obce“,
- Rozlúčka s letom,
- Hodová zábava, a
- Silvester.

Obecná materská škola pravidelne usporadúva aktivity pre deti, ako sú:

- Tvorivé dielne v rámci ktorých sa vyrábajú produkty z jesenných prírodnín,
- Strašidielkový deň,
- Mikuláš,
- Zdobenie medovníkov,
- Vianočná akadémia,
- Karneval,
- Akadémia ku dňu matiek, a
- Medzinárodný deň detí v rámci ktorého je organizovaný celodenný výlet. Na záver dňa sa organizuje opekačka pre deti s rodičmi.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

V katastri obce sa nachádzajú aj nasledovné kultúrne pamiatky:

- V katastri obce sa nachádzajú ostatky kaštieľa Pusta Jagri, z ktorého sa v súčasnej dobe zachovala jedna časť klenby, ktorá je dnes súčasťou rodinného domu. Okrem toho sa zachovala hospodárska budova, kaplnka a park. Kaplnka na majeri Pustý Jáger bola postavená v pseudorománskom gotickom štýle na konci 19. storočia.
- Pricestná socha Sv. Jána Nepomuckého z roku 1816 a
- Pricestná socha Sv. Anny z roku 1879.

Obec plánuje skvalitniť kultúrno-spoločenský život prostredníctvom vybudovania obecného parku so zachovaním zelene a dobudovaním chodníkov a lavičiek. Potenciálny pozemok je v súčasnosti v súkromnom vlastníctve a nachádza sa v extraviláne obce.

Tab.: Možnosti športového využitia v obci Malý Lapáš

Ukazovateľ	Hodnota
Kúpalisko umelé alebo prírodné	Nie
Telocvičňa	Nie
Ihrisko pre futbal (okrem školských)	Áno

Zdroj: MOŠ, 2009, cit. 2015

Tab. : Možnosti kultúrneho využitia v obci Malý Lapáš

Ukazovateľ	Hodnota
Knižnica	Áno
Videopožičovňa a DVD požičovňa	Nie
Kino sála	Nie

Zdroj: MOŠ 2009, Datacube 2015

4.2.8. Infraštruktúra odpadového hospodárstva

Vychádzajúc zo všeobecného záväzného nariadenia obce má obec vypracovaný plán odpadového hospodárstva.

Systémy zberu zmesového komunálneho odpadu je zabezpečený spoločnosťou Sita Slovensko, a.s. so sídlom v Kalnej nad Hronom. Komunálny odpad sa zbiera do 120 a 240 l nádob na smeti s pravidelným dvojtyždňovým intervalom.

Obec zároveň zabezpečuje separovaný zber skla, ktorý má pevne stanovený interval 1x mesačne. Zber sa zabezpečuje prostredníctvom farebne odlišených PVC vriec, ktoré obyvatelia nechávajú pred domom.

V obci je rovnako zavedený separovaný zber papiera, lepenky, Pet fliaš a tetrapakových obalov a textilu na ktoré sa používajú farebne odlišené farebné PVC vrecia s intervalom raz mesačne.

V obci sa realizuje aj zber opotrebovaných akumulátorov prostredníctvom kontajnera, ktorý je umiestnený pri RD oprávnenej osoby na základe zmluvy so spoločnosťou Akuma. Kovový odpad odovzdávajú obyvatelia na zberný dvor v obci, ktorý patrí SZČO Štefanovi Mokráčovi. Zber

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

elektronického odpadu v obci sa uskutočňuje zberným spôsobom priamo od obyvateľov. Na zber je oprávnená spoločnosť ANEO s.r.o. so sídlom v Trnave.

Obec je oprávnená na zber odpadu zo zelene, ktorý je vhodný na drvenie. Interval zberu je dva krát ročne. Obyvatelia odovzdávajú BRKO na zberné miesto, ktorý sa nachádza v areáli ČOV. Po vyzbieraní odpadu od obyvateľov obec objedná spracovateľa s technickým vybavením. Samotná obec v súčasnosti nemá vlastný zberný dvor, ale plánuje jeho vybudovanie. Priestory vyhradené pre budúci obecný zberný dvor sú vo vlastníctve obce. Odpad zo zelene, ako sú tráva, listy a pod. sú záhradkári povinní kompostovať. Žiaľ je potrebné zvýšiť motivovanosť obyvateľstva o kompostovanie, pretože prevláda počet obyvateľov, ktorý tento odpad spaľujú v záhradách.

Tab. : Základné ukazovatele v obci Malý Lapáš

Ukazovateľ	Hodnota
Skládka komunálneho odpadu	Nie
Komunálny odpad	Áno
Využívaný komunálny odpad	Áno
Zneškodňovaný komunálny odpad	Áno

Zdroj: MOŠ 2009, 2015

5. Životné prostredie

Stav životného prostredia na území SR je diferencovaný. Regióny vykazujú rôzny stav zaťaženia jednotlivých zložiek životného prostredia v dôsledku antropogénnej činnosti a v rôznej miere sa v nich uplatňujú rizikové faktory, ktoré spätne limitujú kvalitu života.

Z hľadiska environmentálnej regionalizácie patrí obec do Nitrianskej oblasti, ktorej životné prostredie, podľa správy o stave ŽP SR 2012 (SAŽP) sa označuje ako prostredie mierne narušené s ohľadom na všetky zložky ŽP a antropogénne vplyvy na tieto zložky.

5.1. Ovzdušie

Z hľadiska bilancie emisií základných znečisťujúcich látok (ZZL) berieme do úvahy emisie tuhých znečisťujúcich látok (TZL), emisie SO₂, NO_x a CO zo stacionárnych a mobilných zdrojov. Z hľadiska bilancie výskytu emisií všetky sledované zložky spadajú do oblasti s emisiou menej ako jedna tona na jeden kilometer štvorcový v priemere za jeden rok. Najväčším zdrojom znečisťovania ovzdušia na lokálnom území je predovšetkým automobilová doprava, zo stacionárnych zdrojov sú to väčšie spoločnosti v okolitých mestách. Medzi hlavných znečisťovateľov ovzdušia v okolí obce pobočka koncernu Srabag s.r.o.. Zníženie negatívnych vplyvov by bolo možné dosiahnuť vytvorením izolačnej zelene v okolí postihnutých častí obce.

Plynofikácia obce prispela k minimalizácii znečistenia ovzdušia z komunálnych zdrojov. Avšak v súčasnosti dochádza vo vidieckych oblastiach k návratu vykurovania tuhými palivami. Z celkového pohľadu možno hodnotiť kvalitu ovzdušia obce a jej okolia ako priemernú.

Namerané hodnoty výskytu ZZL, podľa Správy o stave ŽP SR 2013, indikujú najmenej zaťažené životné prostredie na území obce z hľadiska výskytu emisií TZL, SO₂, NO_x. V prípade vývoja emisií CO, patrí obec do oblasti s výskytom CO 1 – 5 t/km².

Kvalitu ovzdušia nie je možné stanoviť presne nakoľko od roku 1997 nie je v okolí žiadna monitorovacia stanica.

5.2. Voda

5.2.1. Povrchové vodné zdroje

Kvalita vody súvisí s napojením obyvateľstva na kanalizačnú sieť, ktorá výrazne napomáha pri znižovaní úniu a následnej kontaminácie vodných zdrojov. Avšak napojenie obyvateľstva na verejné kanalizácie výrazne zaostáva za vodovodmi. Od roku 1993 do roku 2013 sa počet obyvateľov na Slovensku napojených na verejnú kanalizačnú sieť zvýšil len o necelých 12 %. V sledovanej obci je kanalizačná sieť už vybudovaná a všetci majitelia nehnuteľností sú povinní o vybudovanie prípojky na verejnú kanalizačnú sieť. V súčasnosti je pripojených na verejnú kanalizačnú sieť cca 90% obyvateľov.

Územím obce preteká potok Kadaň, ktorý zároveň napomáha pri odvádzaní zrážok. Najnižší stav hladiny spodnej vody je v západnej časti katastra. V katastri sa nevyskytujú žiadne významné pramene ani pramenné oblasti a tiež ani žiadne významné termálne ani minerálne pramene.

Všeobecné požiadavky na kvalitu povrchovej vody na Slovensku boli splnené takmer vo všetkých monitorovaných miestach z hľadiska všeobecných ukazovateľov ako sú teplota, rozpustené látky sušené a žíhané, celkové železo, horčík, sírany, voľný amoniak, povrchovo aktívne látky, fenolový index, nepolárne extrahovateľné látky, chróm (VI), chlórbenzén a dichlórbenzény. Okrem týchto boli vo všetkých miestach splnené požiadavky na ukazovatele rádioaktivity, ktorými sú D): celková objemová aktivita alfa, trícium, stroncium a céziu.

Povodie rieky Váh, do ktorej sa vlieva rieka Žitava, nespĺňalo 41 z 88 sledovaných požiadaviek, ktoré sú tvorené nasledovne:

- Všeobecné ukazovatele (A)
  - o pH, TOC (celkový organický uhlík), EK (vodivosť), N-NO₂, N-NO₃, N-NH₄, Ca, Pcelk, BSK₅, O₂, Norganický, Cl, Na, Ncelk, CHSKCr
- Hydrobiologické a mikrobiologické ukazovatele €
  - o abudancia fytoplankónu, črevné enterokoky, koliformné baktérie, termotolerantné, kol. baktérie, chlorofyl-a, sapróbny, index biosestónu
- Nesyntetické látky (B)
  - o Hg (RP, NPK), As (RP)
- Syntetické látky (C)
  - o 1,1 Bifenyl (RP), Benzog+Indeno (RP), 4-m-2,6-tBTP (RP, NPK), CN celk. (RP)

Skratky: RP – prekročenie ročného priemeru, NPK – prekročenie najvyššej prípustnej koncentrácie.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Celkový vodný útvar povodia rieky Váh bol hodnotený z ekologického na viac ako 60% dobrý. Hodnotenie podľa chemického stavu bolo s výsledkom dobre na viac ako 80%.

5.2.2. Podzemné vodné zdroje

Oblasť podzemných vôd, v ktorej sa nachádza aj obec Malý Lapáš, patrí do oblasti, ktorej monitoring sa prevádzkuje v obci Šurany. Z údajov z roku 2011 vyplýva, že došlo k prekročeniu limitov železa o viac ako 0,2 mg/l, mangánu o viac ako 0,05 mg/l a NH_4 o viac ako 0,5 mg/l. Podzemné vody v okolí obce Malý Lapáš patria do kvartérnych útvarov podzemných vôd, kde sa nachádza viac objektov nevyhovujúcich požiadavkám Nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z.z. Z kvantitatívneho hľadiska patria podzemné vody v okolí Malého Lapáša k útvarom podzemnej vody s dobrým kvantitatívnym stavom, tak v kvartérnych sedimentoch ako aj predkvartérnych horninách.

5.3. Pôda

Dlhodobým pôsobením intenzifikačných faktorov v poľnohospodárstve, ale aj všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia sa znížila kvalita všetkých druhov pôd. Určité lokálne znečistenia pôd výrazne ovplyvňujú a spôsobujú divokej skládky. Viditeľná a podstatná zmena sa dá dosiahnuť len kompletnou rekultiváciou divokej skládky a jej blízkeho okolia.

Výmera pôdy v obci Malý Lapáš je 321 ha z čoho poľnohospodárska pôda tvorí 270 ha, čo predstavuje 84%. Kvalita pôdy patrí medzi najvýznamnejšie faktory využívania pôdy a rozvoja územia. Medzi faktory, ktoré negatívne ovplyvňujú environmentálnu funkciu pôd patria najmä zhutňovanie, ktoré môže byť primárne, teda podmienené genetickými vlastnosťami pôdy a sekundárne, ktoré je spôsobené aktivitami človeka. Medzi ďalšie ohrozujúce faktory patria acidifikácia, meliorácia a rekultivácia, nadmerná chemizácia, emisno-imisná kontaminácia, narastajúca erózia, vyňatie z poľnohospodárskeho pôdneho fondu na nepoľnohospodárske účely a nelegálne skládky odpadov v katastri obce.

Vývoj kontaminácie pôdy od roku 1990 je pozvoľný a nedošlo k výraznej zmene jej kontaminácie. Takmer 99% všetkej pôdy je z hygienického hľadiska vyhovujúci. Kontaminovaná pôda je prevažne v priemyselných oblastiach. Z celoslovenského hľadiska došlo k zvýšeniu obsahu kadmia a olova. Z hľadiska ohrozenia pôdy ako je napr. vodná erózia pôdy patrí obec do oblasti, v ktorej je žiadna alebo slabá erózia pôdy, t.j. menej ako 4 t/ha/rok. Z hľadiska ohrozenia veternou eróziou patrí do oblasti so žiadnou až slabou eróziou, t.j. menej ako 0,7 ha/t/rok. Z hľadiska náchylnosti na zhutňovanie patrí pôda v obci do oblasti s primárnou a najmä sekundárnou kompakciou.

5.4. Ochrana prírody a krajiny

Ochrana prírody a krajiny je jedným zo základných výrazov starostlivosti každej modernej spoločnosti o životné prostredie, ktorá determinuje kvalitu života v prostredí, ale ako i jeden z fundamentálnych predpokladov zachovávanía prírodného a kultúrneho dedičstva pre ďalšie generácie.

5.4.1. Biodiverzita územia obce

V katastri obce Malý Lapáš sa nenachádza žiadne osobitne chránené územie SR.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

6. Rozpočet obce, majetková štruktúra obce, externé a inštitucionálne vzťahy

6.1. Rozpočet obce a indikátory finančného stavu obce

Inštitucionálny základ fungovania obecných samospráv bol položený z. **č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení**, ako PO s právnou subjektivitou, ktorá hospodári s vlastným majetkom a príjmami a zodpovedajúci za všestranný rozvoj územia.

Starosta obce je štatutárnym a výkonným zástupcom v majetko-právnych vzťahoch obce, v pracovno-právnych vzťahoch voči zamestnancom a v administratívno-právnych vzťahoch je správnym orgánom.

Ďalším dôležitým orgánom samosprávy tu vystupuje **obecné zastupiteľstvo**, ktoré je zastupiteľským zborom obce, zloženým z poslancov. Starosta i obecné zastupiteľstvo vzniká z priamych volieb a v rámci svojich kompetencií sa spolupodieľajú na formulovaní a implementovaní obecnej politiky vo verejnom záujme.

Rozpočet obce je najdôležitejšou súčasťou finančného systému a základom jej finančného hospodárenia. Rozpočet sa na základe zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy vnútorne člení na: **bežný rozpočet a kapitálový rozpočet**. S rozpočtom sú spojené aj finančné operácie.

Tab.20.: Rozpočet obce Malý Lapáš v r.2012 – 2014

Rozpočet obce Malý Lapáš	2012	2013	2014
A Príjmy spolu	€ 213,313.94	€ 524,930.85	€ 451,075.65
Bežné príjmy	€ 181,501.37	€ 239,992.19	€ 245,774.44
z toho : daňové príjmy	€ 153,511.09	€ 197,241.47	€ 208,384.82
- miestne dane	€ 21,716.83	€ 28,403.52	€ 29,419.18
- podielové dane	€ 131,794.26	€ 168,837.95	€ 178,965.64
nedaňové príjmy	€ 21,963.75	€ 33,720.80	€ 31,631.57
Iné nedaňové príjmy		€ 66,956.58	€ 68,878.13
z toho: granty a transfery	€ 6,026.53	€ 9,029.92	€ 5,758.05
Kapitálové príjmy	€ 31,812.57	€ 218,242.48	€ 127,792.00
granty a transfery		€ 187,655.00	€ 18,500.00
ostatné	€ 31,812.57	€ 30,587.48	€ 109,292.00
B Výdavky spolu	€ 212,629.69	€ 518,621.49	€ 397,063.05
Z toho : Bežné (neinvestičné) výdavky	€ 114,721.08	€ 124,218.65	€ 139,938.40

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Kapitálové výdavky	€ 31,267.52	€ 249,464.52	€ 76,174.53
C Finančné operácie			
Príjmové finančné operácie	€ -	€ 66,696.18	€ 77,509.21
Výdavkové finančné operácie	€ 66,641.09	€ 144,938.32	€ 180,950.12

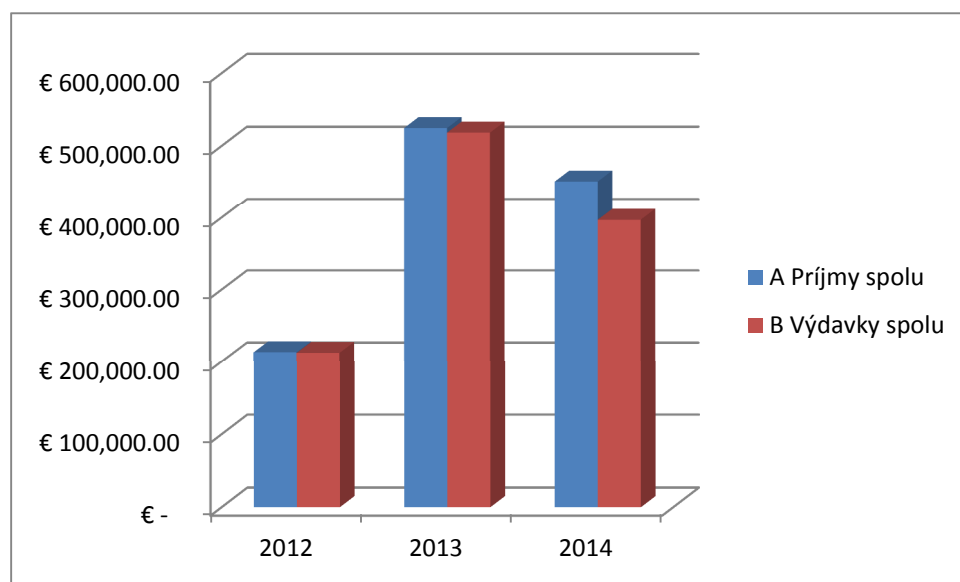
Zdroj: záverečný účet obce Malý Lapáš

Zo znázornenej tabuľky vyplýva, že na základe dostupných údajov v rokoch 2012 – 2014, obec udržiavala prebytkový rozpočet, v priemere 20335€. Najväčší zdroj príjmov pre obec sú tradične bežné príjmy, pozostávajúce z: *daňových príjmov, nedaňových príjmov a grantov a transferov*. Z hľadiska výdavkov, celkové výdavky obce sú podobne členené na bežné a kapitálové výdavky. Bežné a kapitálové výdavky zabezpečujú riadny chod samosprávy, vrátane realizácie rozvojových programov obce.

Súčasťou rozpočtu obce sú i rôzne finančné operácie na príjmovej a výdavkovej strane. Na strane príjmov sú to predovšetkým príjmy a rezervy z mimorozpočtových fondov, ktoré slúžia na krytie rozpočtového schodku a kapitálových výdavkov, na strane výdavkov sú to prostriedky vyčlenené na splácanie pôžičiek, úverov a pod.

Kapitálové výdavky sa rôznia, predovšetkým sa odvíjajú od aktuálnych rozvojových potrieb obce. Podiel kapitálových výdavkov obce predstavuje v priemere 31% z celkových výdavkov obce.

Obr.č. 17 : Vývoj príjmov, výdavkov a schodku verejných financií v obci Malý Lapáš v r.2012 – 2014 v eur

Zdroj : záverečný účet obce Malý Lapáš

Indikátory finančného stavu obce nám môžu pomôcť pri plánovaní rozvojových aktivít samosprávy, pri financovaní aktivít prostredníctvom úverov a iných externých finančných výpomoci. Tieto indikátory môžeme určiť na základe údajov získaných z jednotlivých položiek rozpočtu. Týmto indikátormi sú:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

1. Finančná sila obce – indikátor slúži na analýzu výšky a štruktúry príjmov obecného rozpočtu. Vyjadruje sumu vlastných príjmov v prepočte na jedného obyvateľa

$$FSIo = \frac{\text{Vlastné príjmy obce}}{\text{Počet obyvateľov obce}}$$

Vlastné príjmy obecného rozpočtu v roku 2014 predstavujú hodnotu 336 na jedného obyvateľa obce.

2. Finančná sebestačnosť obce - ukazovateľ, ktorý vyjadruje mieru samostatnosti a stability hospodárenie miestnej samosprávy

$$FSEo = \frac{\text{Vlastné príjmy obce}}{\text{Celkové bežné príjmy obce}}$$

Vlastné príjmy rozpočtu samosprávy sa podieľajú 54% na celkových bežných príjmoch obce za r.2014

3. Daňová sila obce – indikátor vyjadrujúci sumu daňových príjmov obce v prepočte na jedného obyvateľa

$$DSIo = \frac{\text{Celkové daňové príjmy obce}}{\text{Celkový počet obyvateľov obce}}$$

Príjmy z daní v roku 2014 predstavujú 291 eur na jedného obyvateľa obce .

Daňová sebestačnosť obce – indikátor vyjadrujúci pomer daňových príjmov obce k bežným príjmom rozpočtu obce.

$$DSIo = \frac{\text{Celkové daňové príjmy obce}}{\text{Celkové bežné príjmy obce}}$$

Príjmy z daní v roku 2014 predstavujú podiel 84% z celkových príjmov bežného rozpočtu obce .

6.2.Majetková štruktúra obce a indikátory majetkového stavu obce

Miestna samospráva funguje s politickou, právnou a hospodárskou autonómiou. A prave ekonomická samostatnosť a vlastníctvo majetku sú predurčujúcim signálom na vytváranie finančných zdrojov, ktoré by mali prispievať k plneniu nielen základných úloh samospráv, ale aj na ďalšie aktivity spojené s rozvojovou a investičnou činnosťou. Významným medzníkom v hospodarení a činnosti samospráv sa stal zákon č. 416/2004 o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce, a to na úseku pozemných komunikácií, vodného hospodárstva, sociálnej pomoci, ochrany prírody, školstva, telesnej kultúry, divadelnej činnosti, zdravotníctva, regionálneho rozvoja a cestovného ruchu

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Tab.21. : Majetková štruktúra obce Malý Lapáš

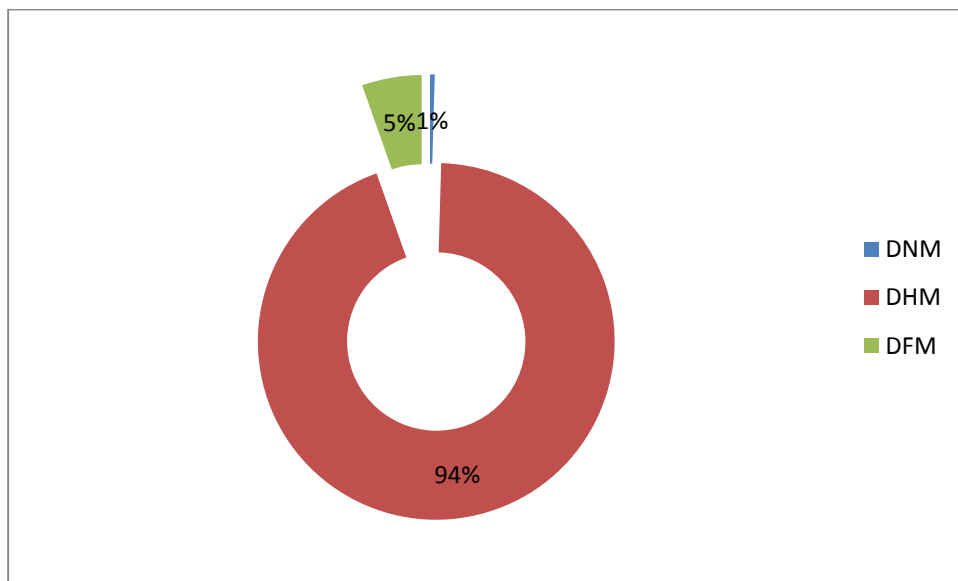
Súvaha majetku obce Malý Lapáš	2012	2013	2014
Aktíva	€	€	€
Názov			
Dlhodobý Majetok	1,403,481.25	1,721,778.95	2,221,509.14
DNM	15,500.00	13,606.00	9,718.00
DHM	1,267,620.10	1,587,826.01	2,091,444.20
DFM	120,361.15	120,346.94	120,346.94
DPO	0.00	0.00	0.00
Krátkodobý majetok	23,938.44	38,361.54	58,299.90
Zásoby	53.29	173.36	203.94
Krátkodobé pohľadávky	3,497.93	3,381.34	6,181.34
KFM	20,387.22	34,806.84	51,914.62
Časové rozlíšenie	481.67	594.26	1,220.18
SPOLU	1,427,901.36	1,760,734.75	2,281,029.22
Pasíva	€	€	€
Názov			
Vlastné imanie a záväzky	613,929.79	625,986.16	669,146.79
ZI	0.00	0.00	0.00
KF	0.00	0.00	0.00
FZoZ	0.00	0.00	0.00
VH m.r.	11,087.98	5,612.57	15,056.37
VH b.ú.O	5,612.57	12,056.37	43,160.63
Cudzie zdroje	813,968.43	1,134,748.59	1,612,668.76
Rezervy	6,037.15	8,641.08	1,184.28
Záväzky	119,401.70	334,920.70	562,230.87
krátkodobé z.	16,223.56	68,032.24	30,354.51
dlhodobé z.	103,178.14	266,888.46	531,876.36
Úvery	7,694.93	0.00	6,363.45
Časové rozlíšenie	680,834.65	791,186.81	1,042,890.16
Vlastné imanie a záväzky spolu	608,317.22	613,929.79	625,986.16
SPOLU	1,422,285.65	1,748,678.38	2,238,654.92

Zdroj: záverečný účet obce Malý Lapáš

Z hľadiska štruktúry dlhodobého majetku obce, v obci Malý Lapáš prevláda najmä dlhodobý hmotný majetok, t.j. najmä fyzické kapitálové statky, ich podiel na celkovom majetku obce predstavuje až 94%. Nasleduje dlhodobý nehmotný majetok, to sú najčastejšie termínované vklady v bankách, vkladové listy, príp. cenné papiere ich podiel predstavuje 5%. Podiel dlhodobého nehmotného majetku (licencie, software...) alebo dlhodobé pohľadávky sa v účtovnej súvahe obce predstavujú podiel do 1%.

Obr.18: Štruktúra dlhodobého majetku obce Malý Lapáš v r.2014

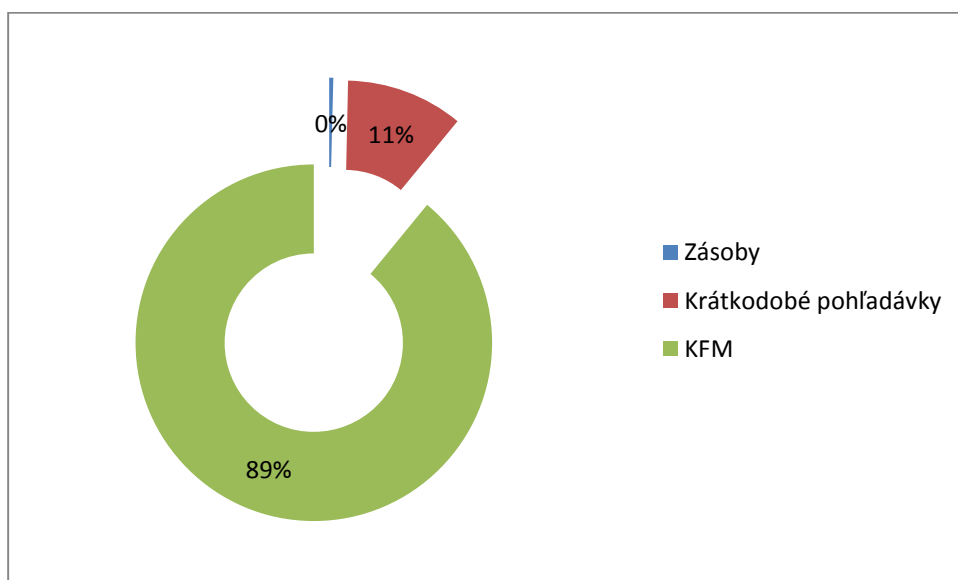

Zdroj: záverečný účet obce Maý Lapáš

Z hľadiska štruktúry krátkodobého majetku obce, v obci Malý Lapáš prevláda najmä krátkodobý finančný majetok, t.j. najmä hotovostné prostriedky na účtoch v bankách a v obecnej pokladnici, šeky, stravné lístky atp. ich podiel na celkovom majetku obce predstavuje až 89%. Nasledujú krátkodobé pohľadávky, t. j. pohľadávky voči dlžníkom, ich podiel predstavuje 11%. Zásoby predstavujú podiel do 1%.

Obr.19: Štruktúra krátkodobého majetku obce Malý Lapáš v r.2014

Zdroj: záverečný účet obce Maý Lapáš

Majetkovú štruktúru obce možno hodnotiť z pohľadu viacerých indikátorov:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

1. **Hrubá majetková sila** vyjadruje hodnotu majetku obce na obyvateľa z ktorej sa da posúdiť rozvojový potenciál územnej samosprávy viazaný na obecný majetok. Vyjadri sa zo vzťahu:

$$MSh = \frac{\text{Celková hodnota majetku obce}}{\text{Počet obyvateľov obce}}$$

Hodnota hrubej majetkovej sily obce za r.2014 dosiahla 3194€ pripadajúcich na jedného obyvateľa obce.

2. **Čistá majetková sila** vyjadruje hodnotu majetku obce na obyvateľa po odpočte záväzkov viazucich sa na jeho nadobudnutie. Vyjadri sa zo vzťahu:

$$MSč = \frac{\text{Celková hodnota majetku obce} - \text{záväzky}}{\text{Počet obyvateľov obce}}$$

Hodnota čistej majetkovej sily obce za r.2014 dosiahla 2257€ pripadajúcich na jedného obyvateľa obce

Hodnotenie obce z hľadiska finančných a majetkových indikátorov je dôležité i z hľadiska jej porovnávania voči priemeru SR. Hovoríme o tzv. benchmarkingu územných samospráv. Obec Malý Lapáš za r.2013 získala celkovú známku z hľadiska celkového finančného zdravia 3,8 zo 6 podľa INEKA.

Tab.23 : Hodnotenie finančného zdravia obce podľa INEKA za r.2010 - 2013

Zložky finančného zdravia	Hodnota
Základná bilancia	3,8
Dlhová služba	5,8
Celkový dlh	3,4
Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti	6
Okamžitá likvidita	0,6

Zdroj: Ineko, <http://obce.sme.sk/profily/?ID=20>, 2015

Podrobnejšie členenie podľa INEKA je nasledovné:

1. **Základná bilancia obce** je počítaná ako (bežné príjmy + kapitálové príjmy - bežné výdavky - kapitálové výdavky) / (bežné príjmy + kapitálové príjmy). Ukazovateľ informuje, či samospráva hospodárila prebytkovo alebo deficitne z pohľadu bežného a kapitálového účtu ako celku. Vypovedá teda o tom, ako dokáže samospráva pokrývať svoje bežné výdavky (chod samosprávy) a kapitálové výdavky (zveľaďovanie majetku) zo svojich bežných príjmov (napr. daňové príjmy) a kapitálových príjmov (napr. predaj majetku).

Hodnota za r.2013 predstavuje 0,5% , priemer SR predstavuje 3%. Bilancia je podpriemerná, avšak to možno pripísať k rozvojovo-investičnej výstavbe prebiehajúcej v obci.

2. **Dlhová služba obce** je počítaná ako (výdavky na splácanie istiny + úrokové splátky) / (bežné príjmy za predchádzajúci rok). Ukazovateľ informuje o tom, aké vysoké výdavky má samospráva v súvislosti s obsluhou dlhu. Hodnota za r.2013 predstavuje 1,4% priemer za SR je na úrovni 6,5%.

3. **Celkový Dlh obce** je uvádzaný v pomere k bežným príjmom za predchádzajúci rok a podľa zákona by nemal presiahnuť úroveň 60 %. Hodnota za r.2013 predstavuje 51,6% priemer za SR je na úrovni 25%.
4. **Výška záväzkov obce** aspoň 60 dní po splatnosti je počítaná ako (záväzky neuhradené 60 a viac dní po lehote splatnosti) / (bežné príjmy za predchádzajúci rok). Hodnota za r.2013 sa blíži k 0% priemer za SR je na úrovni 0,7%.
5. **Okamžitá likvidita obce** je počítaná ako (finančné účty) / (krátkodobé záväzky). Ukazovateľ vypovedá o tom, do akej miery dostupné prostriedky na finančných účtoch samospráv postačujú na splatenie krátkodobých záväzkov. Hodnota za r.2013 je 20,8% priemer za SR je na úrovni 141,7%.

Z hľadiska hodnotenia jednotlivých komponentov finančného zdravia obce podľa INEKO za r.2010 - 2013 sa obec nachádza celkovo mierne nad mediánom hodnotiacej nominálnej premennej. Určité nedostatky predstavuje okamžitá likvidita samosprávy a celkový dlh, čo vyplýva najmä z pokračujúcej rozvojovo-investičnej výstavby v obci. Čo sa týka platobnej disciplíny a základnej bilancie tá je v dobrej kondícii.

6.3 Externé vzťahy obce

V súčasnosti obec Malý Lapáš je členom *o.z. mikroregiónu Dolná Nitra*, ktorých hlavným predmetom činnosti je podporovať a presadzovať záujmy členov združenia v kontexte mikroregiónu.

SWOT analýza

SWOT analýza definuje vnútorné (silné a slabé stránky) a vonkajšie (príležitosti a ohrozenia) rozvojové faktory. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, *S – W a O – T*. Na základe tejto analýzy možno presne definovať najvhodnejšie ciele, ktoré by zužitkovali najvýraznejšie predpoklady a pozitívne rozvojové impulzy a eliminovali problémy a prípadné riziká. Pomáha tiež identifikovať prioritné oblasti, ktoré budú predmetom rozvojovej stratégie.

Rozvojové faktory môžu mať pozitívny (silné stránky, príležitosti) resp. negatívny charakter (slabé stránky, ohrozenia). SWOT analýza vychádza z uskutočnenej socio-ekonomickej analýzy obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

SWOT analýza Malý Lapáš, časť: Samospráva, kultúrny a spoločenský život, externé vzťahy obce

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> Členstvo obce v mikroregionálnom združení <i>o.z. mikroregiónu Dolná - Nitra</i> Inštitucionálne zastúpenie obce v orgánoch mikroregionálneho združenia Pozitívny vývoj kladného salda rozpočtového prebytku obce, tvorba rezerv Pozitívny vývoj fiškálnych indikátorov obce Podpora spoločenskej a záujmovej činnosti zo strany obce Pôsobnosť rôznych občianskych spolkov a záujmových združení na území obce Dobré podmienky pre organizované trávenie voľného času pre deti, mládež, dospelých a dôchodcov prostredníctvom činnosti záujmových združení 	<ul style="list-style-type: none"> Nevysporiadané vlastnícke a majetkové pomery medzi samosprávou a súkromným sektorom vo vzťahu k nehnuteľnostiam Nedostatok vlastných finančných zdrojov obce na riešenie všetkých rozvojových problémov Neukončená decentralizácia verejnej správy a neukončená fiškálna decentralizácia Nesúlad medzi prenesenými kompetenciami a pridelenými finančnými dotáciami na vykonávanie týchto kompetencií samosprávou Existujúca dlhová služba a s tým spojená dlhová záťaž obce Zhoršené ukazovatele okamžitej likvidity obce
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj externých vzťahov medzi obcou a ostatnými obcami združenými v mikroregióne <i>o.z. mikroregiónu Dolná Nitra</i> Možnosti rozvíjania projektov spolupráce medzi partnerskými obcami na kultúrnej, sociálno - ekonomickej a infraštruktúrnej báze Možnosť získavania nových kontaktov, ekonomických a pracovných príležitostí medzi podnikateľmi združenými v mikroregióne Využitie rozpočtových rezerv na podporu kultúrno-spoločenskej činnosti v obci a vlastné investičné projekty obce 	<ul style="list-style-type: none"> Riziko nespolupráce medzi jednotlivými členmi mikroregiónu, rozdielne názorové a hodnotové rozdiely Riziko spomalenia rozvoja obce v dôsledku nedostatku vlastných finančných prostriedkov a participácie na viacerých investične náročných projektoch Finančné a fiškálne riziko

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

SWOT analýza Malý Lapáš, časť: Ľudské zdroje, vzdelanie a kultúra

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Pozitívny vývoj hlavných demografických ukazovateľov : rastúci trend prirodzeného prírastku, prevaha imigrácie do obce, rastúci trend celkového prírastku obyvateľstva • Rastúca produkčná základňa obyvateľstva • Rastúci podiel predproduktívnej a produktívnej zložky obyvateľstva • Stabilizovaný podiel poproduktívnej zložky obyvateľstva • Prítomnosť základných zariadení vzdelávania v obci reprezentovaných MŠ • Prítomnosť zariadení občianskej vybavenosti na trávenie voľnočasových aktivít a organizovanie kultúrnych a spoločenských podujatí v obci (ihrisko, knižnica)	<ul style="list-style-type: none"> • Nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra obce • Vysoký podiel produktívneho obyvateľstva skôr s nižším stredným vzdelaním a nízky podiel obyvateľstva s úplným stredným a vysokoškolským vzdelaním • Prevládajúca monoštruktúrna základňa obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním reprezentovaná najmä spoločensko-vednými odbormi • Nižší podiel vzdelanosti ľudských zdrojov vhodných na prácu v odvetviach vysokou pridanou hodnotou
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Prebiehajúca bytová výstavba v obci • Obnova kultúrneho a pamäťového fondu na území obce • Podpora rozvoja kultúrneho kapitálu obce prostredníctvom nadväzovania a zintenzívňovania kultúrnych väzieb medzi jednotlivými združeniami na lokálnej, regionálnej a medziregionálnej úrovni	<ul style="list-style-type: none"> • Možnosť vzniku niektorých patologických javov v obci (zlé susedské vzťahy, dlhodobá nezamestnanosť, chudoba, kriminalita apod.) • Možnosť oslabenia kultúrneho kapitálu v obci z dôvodov nezaujmu mladej generácie, možného nedostatku financií a pod.

SWOT Analýza Malý Lapáš, časť: Hospodárstvo, podnikanie a trh práce

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Výhodná geografická a dopravná poloha obce, relatívne nižšie ceny nehnuteľností a životné náklady • Relatívne diverzifikovaná hospodárska základňa obce zastúpená vo všetkých sektoroch NH	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatočne rozvinutý miestny trh práce v zmysle hodnototvorného reťazca odvetví s vysokou pridanou hodnotou • Vysoký podiel pracujúcich, odchádzajúcich za prácou do susedných oblastí • Nedostatočne vybudované prostredie vhodné

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

<ul style="list-style-type: none"> • Prítomnosť špecializovaných služieb a high – tech služieb v odvetviach s vysokou pridanou hodnotou • Pôsobnosť subjektov FO v službách s vysokou pridanou hodnotou • Pretrvávajúca nízka miera nezamestnanosti 	<p>pre expanziu služieb s vysokou pridanou hodnotou</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok kvalifikovaných síl pre rozvoj služieb s vysokou pridanou hodnotou • Relatívne nižší počet podnikateľských subjektov, s miestom podnikania v obci
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj podnikateľských príležitostí s trendovým a konjunkturálnym vývojom ekonomiky (stavebná činnosť) • Pôsobenie služieb s vysokou pridanou hodnotou s možnosťou potenciálnej tvorby pracovných miest s dopadom na zvýšenie lokálnej zamestnanosti • Podpora obce pri stimulovaní rozvoja podnikateľského sektora, formou technickej pomoci, daňových úľav pri prenájme obecného majetku pre podnikateľské účely a pod. 	<ul style="list-style-type: none"> • Možnosť zhoršenia podnikateľských podmienok v obci z dôvodu vývoja hospodárskeho cyklu (stavebníctvo) • Možné zhoršenie finančnej sily obce z dôvodu poklesu prílevu financií z podielových daní zo ŠR a nutnosti splácania nákladov na obsluhu dlho • Riziko absolútneho poklesu zamestnanosti v lokálnom území či v rámci okresu vedúcemu k vyst'ahovávaniu produktívneho obyvateľstva

SWOT analýza Malý Lapáš, časť: Technická a sociálna infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Napojenie obyvateľov na verejný vodovod • Napojenie obyvateľov na verejnú kanalizáciu a ČOV • Vybudovaná plynofikácia v obci • Prístup obce k hlavnému ťahu I/51 • Dobré autobusové spojenie s okolitými obcami a mestom • Vybudované rigoly na odvádzanie zrážkovej vody pozdĺž vodného toku v obci • Elektrifikácia obce prostredníctvom štyroch trafostaníc • Dostatočné pokrytie mobilnými sieťami • Funkčná obecná materská škola • Prítomná predajňa potravinárskeho tovaru • Prítomné pohostinské odbytové stredisko • Dobrý technický stav futbalového ihriska • Rekonštrukcia budovy MŠ a prístavba novej časti MŠ 	<ul style="list-style-type: none"> • Najbližšia vlaková stanica je vzdialená 5 km od obce • Nedostatočný technický stav cestných a peších komunikácií v obci • Absencia chodníkov pre peších pozdĺž celej obce • Absencia sekundárnych služieb v oblasti cestovného ruchu • Absencia zariadení poskytujúcich sociálne služby v obci, sociálne služby sú v súčasnosti poskytované externým zariadením • Absencia zariadení poskytujúcich lekárske a ambulantné služby • Nevyhovujúci technický stav budovy kultúrneho domu • Nedostatočný priestor pre potreby kultúrno-spoločenského vyžitia

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> Zvýšenie bezpečnosti obyvateľov dobudovaním chýbajúcej, resp. rekonštrukciou existujúcej infraštruktúry pre peších Vhodný priestor pre rozvoj sociálnych služieb poskytovaných obcou Rekonštrukcia kultúrneho domu bude mať pozitívny dopad na kvalitu poskytovaných služieb a príjmy obce Vybudovanie obecného parku bude mať pozitívny dopad na kvalitu života obyvateľov 	<ul style="list-style-type: none"> Nedobudovanie infraštruktúry pre peších znižuje bezpečnosť obyvateľov obce Nedostatočné pokrytie sociálnymi službami môže negatívne vplývať jednak na kvalitu života seniorov a na druhej strane na ich finančný manažment Technický stav budovy kultúrneho domu môže negatívne vplývať na bezpečnosť obyvateľov, a príjmy obce súvisiace s klesajúcim počtom akcií realizovaných v ňom

SWOT analýza Malý Lapáš, časť: Životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> Plynofikácia obce pozitívne vplýva na zníženie emisií v ovzduší Zlepšenie kvality vodných tokov v dôsledku vybudovania kanalizácie Nízke riziko veternej erózie poľnohospodárskej pôdy Existujúce opatrenia na zníženie rizika povodňami v časoch privalových dažďov 	<ul style="list-style-type: none"> Mierne znečistené životné prostredie Nadmerné hodnoty chemických prvkov v povrchových vodách V oblasti sa nachádzajú oblasti ohrozené primárnou a sekundárnou kompakciou Neprítomnosť zberného dvora znižuje kvalitu systému odpadového hospodárstva
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> Zlepšenie kvality životného prostredia prostredníctvom zvýšenia environmentálneho povedomia obyvateľov Zlepšenie systému odpadového hospodárstva vybudovaním zberného dvora 	<ul style="list-style-type: none"> Nárast znečistenia životného prostredia v dôsledku priemyselných činností v okolí obce

8. Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

Obec Malý Lapáš sa nachádza v okrese Nitra. V najbližšom susedstve obce sú okresy Nové Zámky a Levice. Všetky tieto okresy, s výnimkou okresu Levice, z hľadiska evidovanej miery nezamestnanosti a možností trhu práce patria v rámci NSK k tým progresívnejším (NZ – 10,85%; NR – 8,64% ; LV – 12,91% v r.2014). Na základe vykonanej sociálno-ekonomickej analýzy obce, problematika ďalšieho rozvoja obce by sa mala sústrediť na zlepšovanie životných podmienok obyvateľov obce a podporu rozvoja podnikania. Určitými slabunami miestneho trhu práce je relatívne nižší počet vlastných podnikateľov (právnických osôb), ako i prevládajúca jednostranná orientácia na odvetvie stavebníctva a podporných služieb v oblasti stavebníctva (projekčné, inštalačné a iné práce).

K určitým nedostatkom možno taktiež zahrnúť nevyhovujúci technický stav cestných komunikácií a nedobudované chodníky pre peších. Cestná motorová doprava je jediným spôsobom dopravy v obci a pokračujúca intenzifikácia domovej a bytovej výstavby bude zosilovať tlak na riešenie tohto problému.

Z hľadiska zabezpečovania pomoci a starostlivosti pre seniorov je nedostatkom určitý deficit sociálnych služieb. Chýba taktiež nejaké zariadenie pre dôchodcov, imobilných či inak postihnutých pacientov. Obec má plány a priestory ktoré by pomohli túto situáciu riešiť.

Z hľadiska situácie v oblasti životného prostredia, obec je charakterizovaná ako sídlo s mierne narušeným životným prostredím. V obci existuje fungujúca infraštruktúra odpadového hospodárstva a plánom obce je jej ďalší rozvoj do budúcnosti. V tejto oblasti sú plány na vybudovanie zberného dvora na zber a uskladnenie KO a iných druhov odpadov.

V rámci snahy o zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce je vhodné uvažovať o vytvorení verejných priestranstiev s verejnou zeleňou s kompozičnou-estetickou tvornou funkciou v rámci vidieckej krajiny za účelom trávenia voľného času a iných aktivít.

V novom programovom období 2014 – 2020 došlo pomerne k značnému presunu finančných prostriedkov v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky pod rozpočtovú kapitolu rozvoja vidieka. Veľký objem finančných problémov bolo vyčlenených pre konvergujúce regióny, ktoré majú najmä vidiecky charakter. Obce majú možnosť odstraňovať vlastné bariéry územného rozvoja a stimulovať vlastný regionálny rozvoj prostredníctvom rôznych investičných i neinvestičných projektov. Vysoká pridaná hodnota môže spočívať v projektoch budovania infraštruktúry a rozvoja spolupráce. Obec by mala v rámci svojej vlastnej exekutívy vytvoriť orgán, ktorý by sa týmito budúcimi výzvami dokázal kompetentne zaoberať.

9. Analýza problémov

Určenie hlavných problémov a spoločné hľadanie ich príčin ako aj ich dôsledkov je základným nástrojom v procese tvorby strategických cieľov programu rozvoja. Správna identifikácia kľúčových problémov zabezpečí čo najväčšiu adresnosť tohto dokumentu. Vstupným nástrojom v procese identifikácie problémov v obci Veľký Lapáš je podrobná SWOT analýza vychádzajúca s komplexnej sociálno-ekonomickej analýzy obce, popisujúca silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia jednotlivých oblastí rozvoja. Pri skúmaní príčin a dôsledkov hlavných rozvojových disparít je potrebné nájsť ich väzby a spoločnú prepojenosť, resp. vzájomnú podmienenosť. Takto identifikované

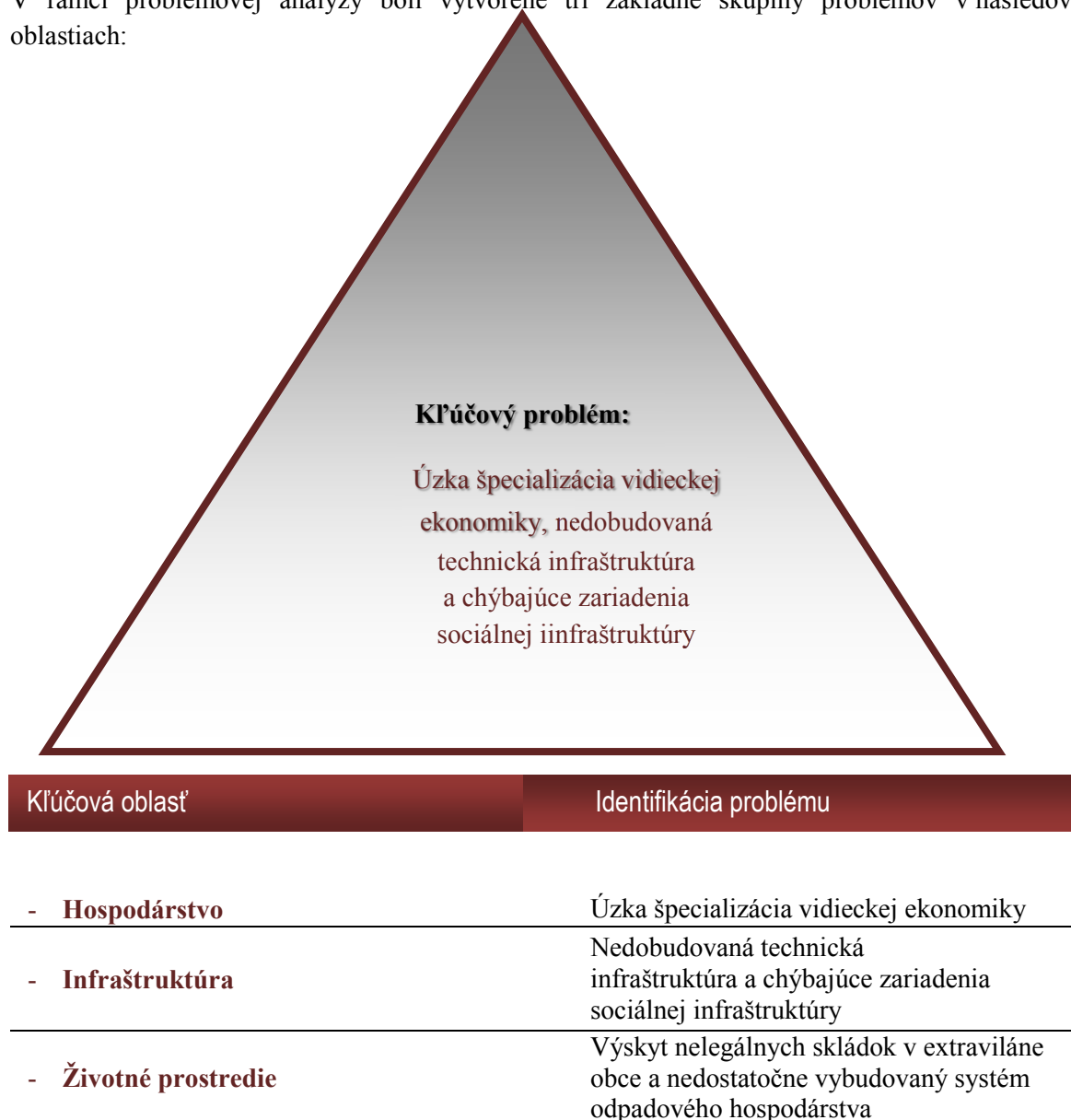

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

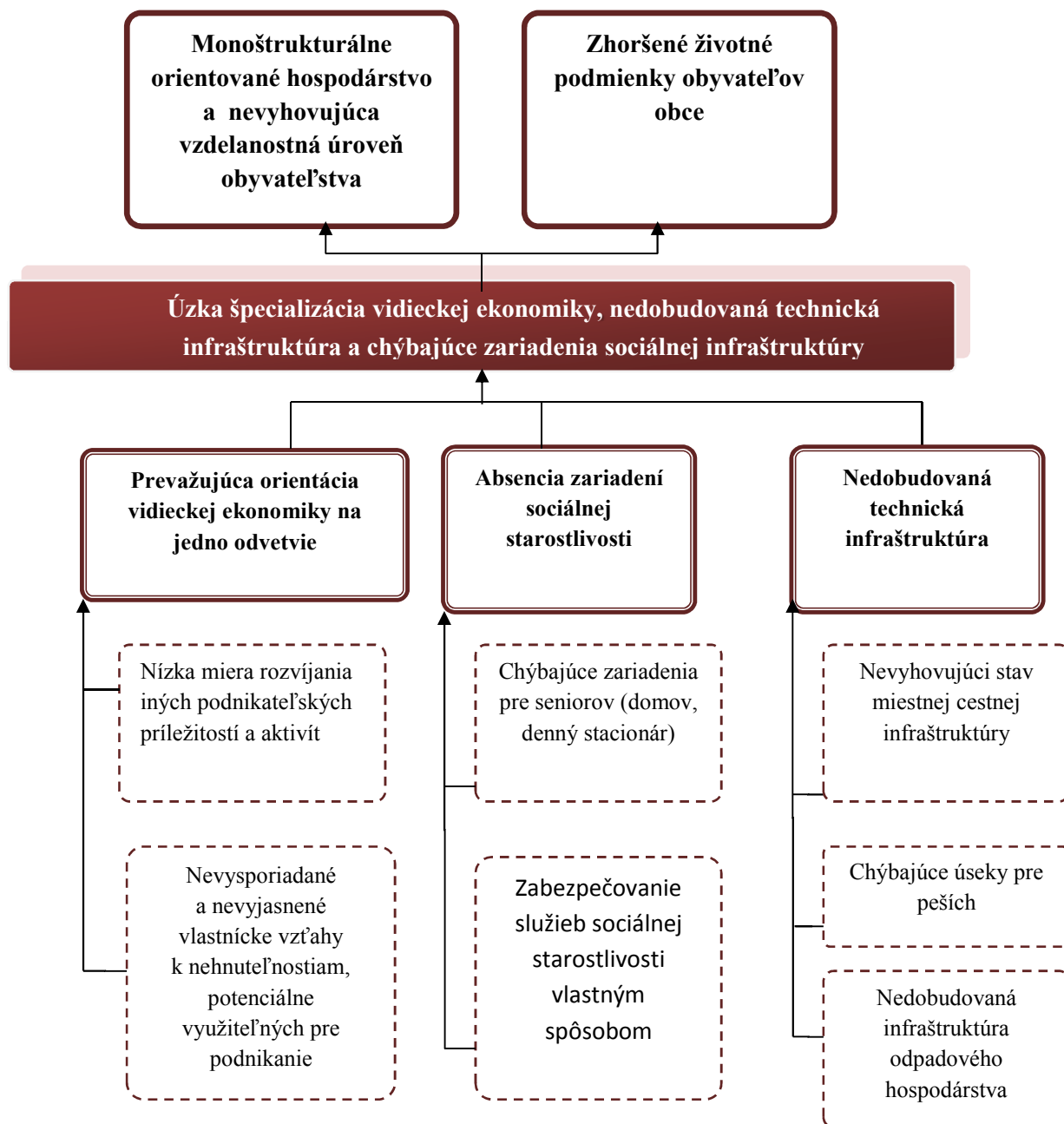
vzťahy vytvárajú tzv. strom problémov, ktorý predstavuje grafické vyjadrenie väzieb medzi hlavnými problémami, ich príčinami a dôsledkami. Zároveň tak poskytuje ucelený obraz o identifikovaných problémoch a napomáha k správne naplánovaniu stratégie programu.

Identifikácia problémov vplyvujúcich na rozvoj územia vychádza zo socioekonomickej analýzy obce. V rámci problémovej analýzy boli vytvorené tri základné skupiny problémov v nasledovných oblastiach:

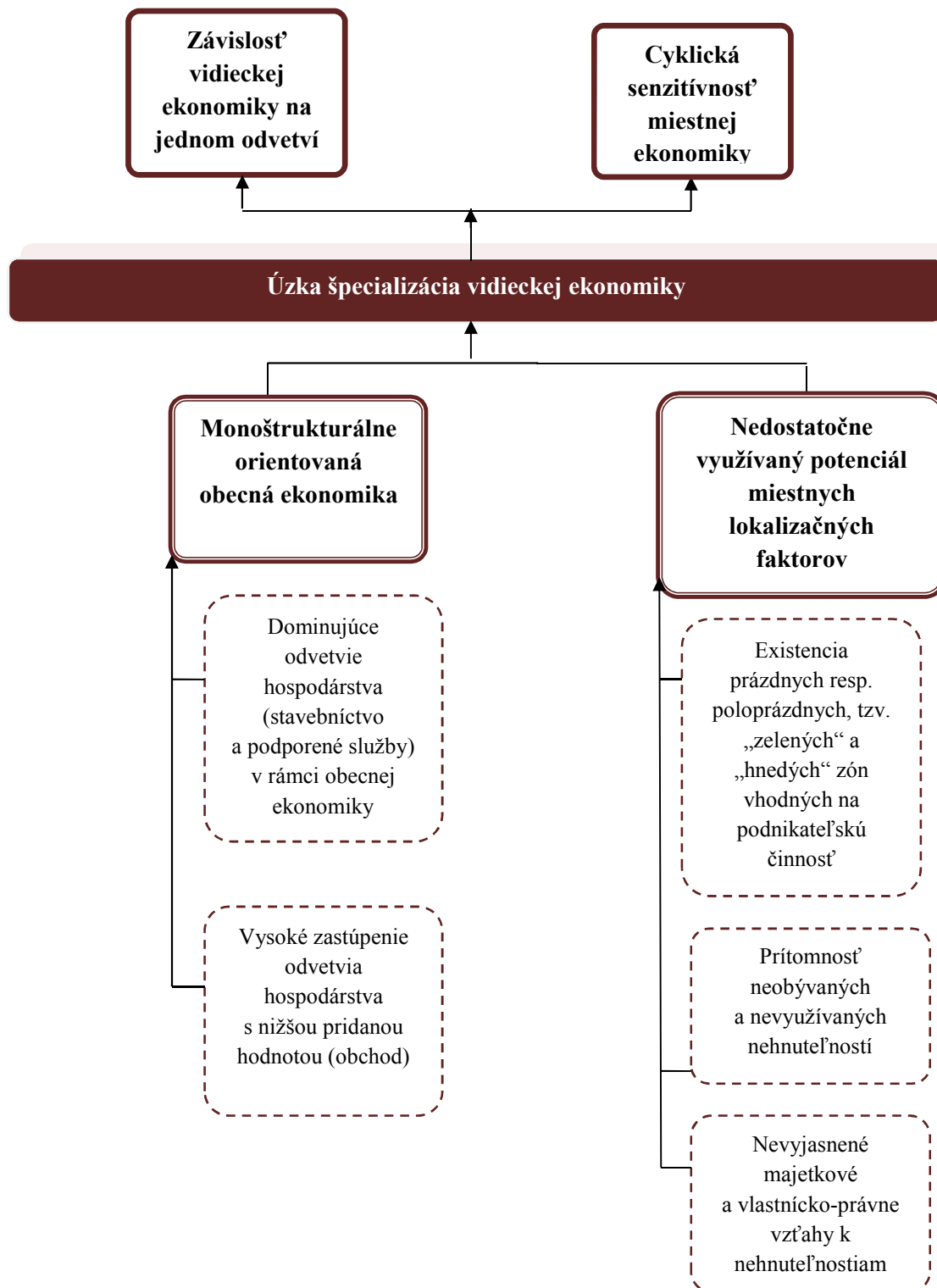
9.4 Identifikovaný kľúčový problém: Úzka špecializácia vidieckej ekonomiky, nedobudovaná technická infraštruktúra a chýbajúce zariadenia sociálnej infraštruktúry

9.1 Strom problémov pre kľúčovú oblasť I: Hospodárstvo

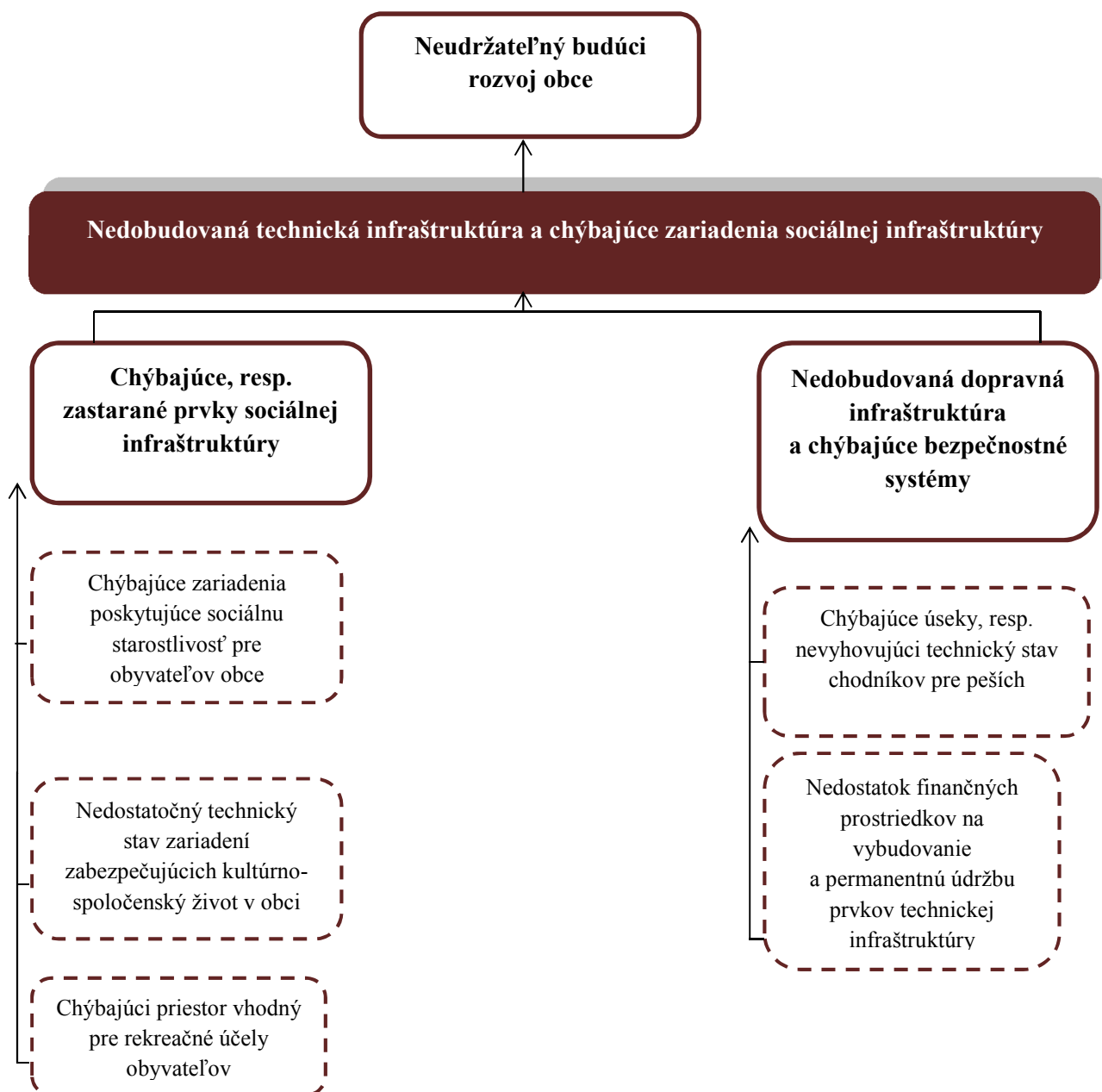
Identifikovaný problém: Nedostatok pracovných a podnikateľských príležitostí v obci

1.1. Strom problémov pre kľúčovú oblasť II : Technická a sociálna infraštruktúra

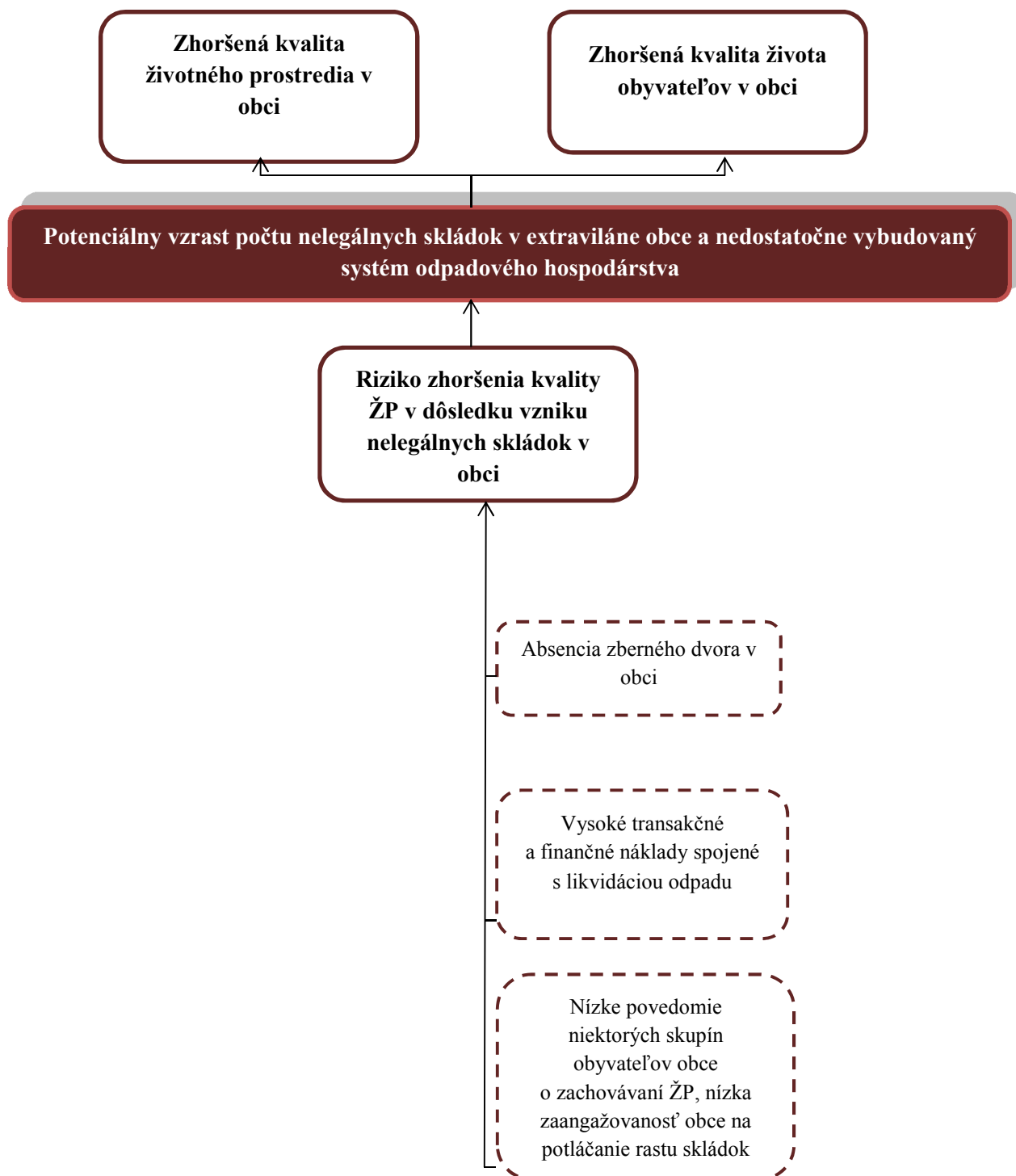
Identifikovaný problém: Nedobudovaná technická infraštruktúra a chýbajúce zariadenia sociálnej infraštruktúry

1.1 Strom problémov pre kľúčovú oblasť III : Životné prostredia

Identifikovaný problém: Výskyt nelegálnych skládok v extraviláne obce a zhoršená kvalita života v obci spôsobená povodňami

10. Rozvojová stratégia

10.1 Rozvojová vízia obce Malý Lapáš

Obec Malý Lapáš chce byť atraktívnou obcou, v ktorej obyvatelia budú žiť v upravenom a čistom prostredí s komplexne vybudovanou technickou a sociálnou infraštruktúrou a zachovanou duchovno – kultúrnou identitou. Bude vytvárať vhodné podmienky pre rozvoj podnikateľského prostredia s dôrazom na diverzifikáciu výrobných a nevýrobných odvetví využívajúcich potenciál územia a rešpektujúcich princípy udržateľného rozvoja, ochrany prírody a krajiny.

10.2 Identifikácia cieľov a popis rozvojovej stratégie

V nadväznosti na prijatú víziu obce Malý Lapáš bol stanovený globálny cieľ stratégie a naň nadväzujúci súbor strategických a špecifických cieľov, ktoré sú členené do základných časových období. Jednotlivé obdobia odrážajú predpokladanú dĺžku a náročnosť dosiahnutia stanoveného cieľa. Ciele ďalej vstupujú do procesov tvorby samotnej stratégie programu, pozostávajúcej z priorit, špecifických cieľov a opatrení, ktorých realizácia smeruje k napĺňaniu definovaných cieľov.

Globálny cieľ

Zvýšenie hospodárskej aktivity na území obce, prostredníctvom zvýšenia miestnej zamestnanosti a tvorby podnikateľských príležitostí, dobudovanie chýbajúcej technickej infraštruktúry a zabezpečenie služieb sociálnej starostlivosti pre seniorov

Navrhnutý globálny cieľ programu predpokladá jeho naplnenie do konca r.2022, výsledkom jeho naplnenia chce obec dosiahnuť:

- zvýšenie dôchodkov obyvateľov obce meraných prostredníctvom HDP/obyv. v PKS
- zvýšenie miery zamestnanosti na trhu práce v obci a zníženie miery nezamestnanosti
- zabezpečenie fungovania miestnych sociálnych služieb

Strategické ciele

Strategické ciele nadväzujú na kľúčové problémy rozvoja identifikované v problémovej analýze programu v troch oblastiach sociálno-ekonomického a spoločenského života obce. Ich napĺňanie povedie k postupnému odstraňovaniu týchto problémov a vytvorí tak podmienky pre vyvážený ekonomický a kultúrny rozvoj obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Strategické ciele

Strategické ciele nadväzujú na kľúčové problémy rozvoja identifikované v problémovej analýze programu v troch oblastiach sociálno-ekonomického a spoločenského života obce. Ich napĺňanie povedie k postupnému odstraňovaniu týchto problémov a vytvorí tak podmienky pre vyvážený ekonomický a kultúrny rozvoj obce.

10.3 Definovanie strategických cieľov PHSR vo väzbe na kľúčové oblasti

Priorita	Strategický cieľ
I.Hospodárstvo	Dlhodobo udržateľný ekonomický rozvoj založený na diverzifikovanej štruktúre výrobných a nevýrobných odvetví využívajúcich endogénne zdroje územia s vyšším podielom odvetví s vysokou pridanou hodnotou
II.Infraštruktúra	Nedobudovaná technická infraštruktúra a chýbajúce zariadenia sociálnej infraštruktúry
III.Životné prostredie	Výskyt nelegálnych skládok v extraviláne obce a nedostatočne vybudovaný systém odpadového hospodárstva

V nadväznosti na prijaté strategické ciele definované v 3 okruhoch priorít programu bol vytvorený prierezový cieľ, implementácia ktorých by mala napomôcť napĺňaniu strategických cieľov programu.

Prierezový cieľ	Identifikácia cieľa
- Zaangažovanosť samosprávy k napomáhaniu realizácie vyššie uvedených cieľov	Samospráva v rámci svojich kompetencií a finančných možností inštitucionálne zakotví napĺňanie jednotlivých politík prostredníctvom vytvorenia komisie územného rozvoja

Strategické ciele možno napĺňať prostredníctvom čiastkových alebo špecifických cieľov, ktoré konštituujú strategický cieľ ako celok. Intervenciou špecifických cieľov možno napĺňať jednotlivé oblasti strategického cieľa. Ďalej ku každému špecifickému cieľu sa vzťahuje príslušné opatrenie, ktorým sa sleduje napĺňanie špecifického cieľa, čo predstavuje celkovú logiku intervencie programového dokumentu.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Na zabezpečenie celkovej synergie všetkých zvolených cieľov (strategických cieľov v rámci prioritných oblastí, špecifických cieľov a opatrení) je zvolený aj prierezočný cieľ, ktorý by mal vstupovať do všetkých prioritných oblastí zároveň. Prierezočný cieľ predstavuje možnosti a nástroje samosprávy, ktorými môže priamo ovplyvňovať územný rozvoj obce.

<p>PRIEREZOVÝ CIEĽ: ZAANGAŽOVANOSŤ SAMOSPRÁVY</p>	<p>ŠPECIFICKÝ CIEĽ</p>	<p><i>1. Vytvorenie komisie pre územný rozvoj obce</i></p>	<p>OPATRENIA</p>	<p>1.1 Vytyčovanie a formulácia politik pre identifikované prioritné cieľové oblasti územného rozvoja obce</p> <p>1.2 Zastupovanie obce v otázkach externých vzťahov k iným obciam a k mikroregionálnemu združeniu Dolná Nitra</p> <p>1.3 Zastupovanie obce v oblasti „public relation“ a v otázkach riešení vnútorných problémov obce a mobilizácii občanov a spolkov pri riešení týchto problémov</p> <p>1.4 Zabezpečenie technickej a asistenčnej podpory činnosti komisie</p>
--	-------------------------------	--	-------------------------	---

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

PRIORITY I.: HOSPODÁRSTVO	ŠPECIFICKÉ CIELE	<i>1. Vysporiadanie vlastníckych vzťahov smerom k určitým nehnuteľnostiam schopným prinášať zisk alebo úžitok</i>	OPATRENIA	1.1 Identifikácia nehnuteľností (pozemky, budovy) potenciálne využitelných pre budúci rozvoj obce
		<i>2. Rozvoj hospodárskych činností založených na lokalizačných faktoroch územia</i>		2.1 Využívanie lokali- začných faktorov územia smerom k rozvoju podnikania v obci

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

PRIORITA II.: TECHNICKÁ A SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA	ŠPECIFICKÉ CIELE	1. Renovácia zariadení sociálnej a kultúrnej infraštruktúry	OPATRENIA	1.1 Rekonštrukcia obecného kultúrneho domu 1.2 Zriadenie denného stacionára pre potreby starších obyvateľov obce 1.3 Vybudovanie obecného parku pre kultúrno-rekreačné účely
		2. Zlepšenia a modernizácia dopravnej infraštruktúry, dobudovanie systémov na zvýšenie bezpečnosti obyvateľov		2.1 Vymedzenie úsekov ciest a chodníkov pre peších vyžadujúcich renováciu alebo dobudovanie

PRIORITA III.: ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	ŠPECIFICKÉ CIELE	1. Sprevádzkovanie rozšírenej infraštruktúry odpadového hospodárstva v obci a boj proti nelegálnym skládkam	OPATRENIA	1.1 Vybudovanie a sprevádzkovanie zberného dvora na stavebný odpad 1.2 Zavádzanie nových aktivít zameraných na prevenciu a boj proti rozširovaniu nelegálnych skládok
--	-------------------------	--	------------------	--

11. AKČNÝ PLÁN REGIONÁLNEHO ROZVOJA OBCE

V prvom rade je nutné pripomenúť, že daný obsah programového dokumentu PHSR obce Malý Lapáš nie je vyčerpávajúci. Komplexnú a mnohotvárnú realitu je ťažké exaktne postihnúť, čo je dané zložitou a stochastickou realitou. Avšak programový dokument by mal rámcovo zahŕňať kľúčové problémy a k nim nastavené ciele, realizovaním ktorých by sa mal dosiahnuť širší rozvoj obce v súčasnom programovom období r.2014 – 2020.

Realizácia všetkých cieľov, opatrení a aktivít pri napĺňaní jednotlivých častí stratégie si bude vyžadovať vysokú zaangažovanosť samosprávy obce Malý Lapáš z hľadiska jej ľudských, materiálnych a najmä aj finančných zdrojov.

Z hľadiska ľudských zdrojov sa navrhuje celkové riadenie stratégie previesť do kompetencií členov komisie regionálneho (územného) rozvoja obce, ktorá by podliehala kľúčovým orgánom obce – starostovi a obecnému zastupiteľstvu. Zastúpenie jednotlivých členov komisie si vyžaduje vysokú kvalifikovanú odbornosť a skúsenosti z praxe v daných predmetných činnostiach.

Z pohľadu finančných zdrojov, obec sa musí opierať o svoj obecný rozpočet a o jeho návrhu rozdelenia finančných prostriedkov do jednotlivých rozpočtových kapitol v budúcich obdobiach. Obec pri plánovaní výdavkov, vrátane výdavkov na svoj územný rozvoj musí zohľadňovať svoju východiskovú situáciu najmä v zmysle plánovaných investičných projektov a nákladov dlhovej služby obce.

Vhodným nástrojom pomoci pri realizovaní predmetných cieľov je aj zvýšenie záujmu obce o možnosti čerpania zdrojov zo ŠF EÚ v novom programovom období, buď na individuálnej báze alebo v rámci zoskupenia mikroregiónu **Dolná Nitra**. Na vypracovanie projektu, môže obec využiť i služby regionálnej rozvojovej agentúry.

V súčasnosti PHSR obce Malý Lapáš nezahrňuje indikatívne rozdelenie finančných prostriedkov na jednotlivé ciele rozvoja obce. Zainteresovanosť obce do jednotlivých cieľov stratégie závisí od objektívneho posúdenia nákladov a prínosov, vrátane optimality navrhovaného riešenia zo strany čelných predstaviteľov obce.

11.1 Implementačný rámec špecifických cieľov a opatrení

Prierezový cieľ: Zaangažovanosť samosprávy

Špecifické ciele a opatrenia

Špecifický cieľ 1: Vytvorenie komisie pre územný rozvoj obce

V súčasnosti obec ako fungujúca samosprávna entita pozostáva z určitej hierarchie orgánov a subjektov, ktorý má presne vymedzenú náplň práce a kompetencie. Preto úlohy spojené s plánovaním rozvoja obce a regionálneho rozvoja širšieho územia obce je len veľmi ťažko delegovať na existujúce subjekty. Otázka plánovania, manažmentu, implementovania, monitorovania, hodnotenia a kontroly si taktiež vyžaduje veľa času a zodpovednosti. Vytvorenie **Komisie územného**

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

(regionálneho) rozvoja zloženej z odborníkov a občiansky zaangažovaných obyvateľov by mohlo napomáhať plánovaniu budúceho rozvoja obce. Činnosť komisie pre jej členov by nemohla byť ich hlavnou ekonomickou činnosťou, avšak organizovanie činnosti komisie by si vyžadovalo trvalé miesto schopného manažéra aj kvôli zapojeniu obce v mikroregión Dolná Nitra.

Očakávaný dopad Špecifického cieľa 1:

Komisia územného (regionálneho) rozvoja obce by zabezpečovala všetky úlohy spojené s plánovaním všestranného rozvoja obce, navrhovaním riešenia pre hlavné problémy obce a riadenie externých vzťahov obce s partnermi. Pôsobila by a zodpovedala sa ako jeden z kľúčových poradných orgánov starostovi obce a obecnému zastupiteľstvu.

Je dôležité presne oddeliť náplň práce Komisie od náplní práce už existujúcich orgánov, aby sa Komisia mohla sústrediť len na svoju problematiku v čom by spočívala jej pridaná hodnota

Opatrenie 1.1: Vytyčovanie a formulácia politík pre identifikované prioritné cieľové oblasti územného rozvoja obce

Popis opatrenia:

Komisia pre rozvoj obce by v náplni svojej práce formulovala politiky, ktoré by prispievali k riešeniu kľúčových problémov a viedli by k budúcemu rozvoju obce. Politiky by sa zakladali na súčasných prioritných oblastiach územného rozvoja obce

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Návrh zloženia členov Komisie, vytvorenie štatútu a orgánov komisie
- Vymedzenie kompetencií Komisie
- Vymedzenie kľúčových oblastí pre pôsobenie Komisie
- Uvedenie Komisie do praxi

Cieľové skupiny:

- Obyvatelia obce

Spolupracujúce a implementujúce subjekty:

- Obec
- Občianske združenia
- Podnikatelia

Predpokladaná doba trvania: krátke obdobie (1 – 3 roky)

Indikátor výsledku:

- Hodnotiace správy o činnosti Komisie za príslušné obdobie (rok)
- Uzavreté a realizované politiky a opatrenia v rámci politík (počet)

Opatrenie 1.2: Zastupovanie obce v otázkach externých vzťahov k iným obciam a k mikroregionálnemu združeniu Dvory a okolie

Popis opatrenia:

V súvislosti so zapojením sa obce do vzniku MASky v rámci mikroregiónu Dolná Nitra pre obec vyplývajú i nové povinnosti v zmysle koordinácie jednotlivých aktivít, ktoré by prispievali k rozvoju územia ako celku. V otázke riadenia externých vzťahov obce, komunikácie a odborného zapájania sa obce do činnosti MASky by Komisia mohla byť zvlášť nápomocná, ak by táto agenda spadala do jej kompetencie. Na druhej strane by Komisia mohla odborným spôsobom informovať predstaviteľov obce o aktivitách v rámci MASky.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Prítomnosť predstaviteľov Komisie ako prísediach na kľúčových rokovaníach predstaviteľov MASky
- Zastupovanie obce v odbornej rovine na rokovaníach s inými orgánmi MASky resp. s pracovnými skupinami v rámci MASky
- Informovanie a poradenská činnosť predstaviteľov obce zo strany Komisie ohľadom budúcich aktivít v MASke

Cieľové skupiny:

- Obec
- Predstavitelia obce
- Obyvatelia obce

Spolupracujúce a implementujúce subjekty:

- Obec
- Občianske združenia
- Podnikatelia

Predpokladaná doba trvania: krátke obdobie (1 – 3 roky)

Indikátor výsledku:

- Hodnotiace správy Komisie o činnosti MASky za príslušné obdobie (rok)
- Stanoviská Komisie k navrhovaným opatreniam a aktivitám v rámci MASky

Opatrenie 1.3: Zastupovanie obce v oblasti „public relation“ a v otázkach riešení vnútorných problémov obce a mobilizácii občanov a spolkov pri riešení týchto problémov

V rámci pôsobenia obce ako inštitúcie vo vzťahu k občanom a obyvateľom obce je dôležitá spätná väzba obyvateľov smerom ku krokom samosprávy. Taktiež je dôležité zvyšovať povedomie občanov o dianí v obci a dokonca zapájať občanov prostredníctvom občianskych združení do riadenia obce. Komisia v rámci svojej náplni práce by mohla zodpovedať aj za riadenie „public relation“ v obci.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Komunikácia predstavitel'a komisie zodpovedajúceho za PR s občanmi, občianskymi združeniami o dianí v obci a mikroregióne
- Používanie nástrojov masmediálnej komunikácie v komunikácii s verejnosťou
- Pravidelné stretávanie sa Komisie s občanmi pri riešení určitých problémov, ohrozujúcimi budúci rozvoj obce, stretávanie sa pri tvorbe spoločenských podujatí a pod.

Cieľové skupiny:

- Obec
- Predstavitelia obce
- Obyvatelia obce

Spolupracujúce a implementujúce subjekty:

- Obec
- Občianske združenia
- Obyvatelia

Predpokladaná doba trvania: krátke obdobie (1 – 3 roky)

Indikátor výsledku:

- Hodnotiace správy Komisie za oblasť PR za príslušné obdobie (rok)
- Správy Komisie zo stretnutí s predstaviteľmi občianskych združení a pod.

Opatrenie 1.4: Zabezpečenie technickej a asistenčnej podpory činnosti komisie

Pre riadny výkon činnosti Komisie je nevyhnutná administratívna činnosť spojená s riadením realizácie rozvojových projektov, komunikácie s partnermi a atp. Vhodným riešením by mohlo byť zainteresovanie ľudských zdrojov so záujmom o danú problematiku. Možnosťou je i využitie sociálnych programov ÚPSVaR v rámci aktívnych opatrení trhu práce (presnejšie zákon č.5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov, § 54. Ide konkrétne o 2 možnosti – absolventská prax a príspevok na podporu na podporu vytvárania pre mladých nezamestnaných do 29 rokov. Obec by bola ušetrená od priamych nákladov.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Vyhľadanie potenciálnych absolventov cez úrad práce alebo z externých subjektov (univerzita)
- Uzavretie zmluvy o absolventskej praxi medzi absolventom resp. žiadosť o príspevok na zamestnanie pre mladých nezamestnaných do 29 rokov, obcou a úradom práce
- Realizácia hore uvedených aktivít

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Cieľové skupiny:

- Obec

Spolupracujúce a implementujúce subjekty:

- Obec
- Štátna správa

Predpokladaná doba trvania: krátke obdobie (1 – 3 roky)

Indikátor výsledku:

- Zmluva o absolventskej praxi
- Počet absolventov a mladých nezamestnaných zúčastnených na praxi za sledované obdobie

Priorita I: Hospodárstvo

Špecifické ciele a opatrenia

Špecifický cieľ 1: *Vysporiadanie vlastníckych vzťahov smerom k určitým nehnuteľnostiam schopným prinášať zisk alebo úžitok*

Vysporiadané vlastnícke vzťahy sú základom pre efektívne riadenie a nakladanie s materiálnymi a technickými zdrojmi obce v zmysle jej ďalšieho rozvoja.

Očakávaný dopad Špecifického cieľa 1:

Vysporiadané vlastnícke vzťahy smerom k vybraným nehnuteľnostiam v strednodobom období zabezpečí ich riadne využívanie obcou pre verejné účely a zároveň pre účely rozvoja obce.

Opatrenie: 1.1 Identifikácia nehnuteľností (pozemky, budovy) potenciálne využiteľných pre budúci rozvoj obce

Popis opatrenia:

Nehnuteľnosti vždy predstavovali aktívum, ktorý bol trvalým uchovávateľom hodnoty. Hodnota takýchto aktív v čase kolíše, avšak možno ju zvýšiť zainvestovaním do nehnuteľností (infaštruktúra, renovácia fyzického kapitálu). Zo štatistického výberového skúmania vyplynulo, že v obci by sa malo nachádzať viacero nehnuteľností aktuálne neobývaných resp. nevyužívaných, ktoré možno potenciálne využiť pre budúci územný rozvoj obce. Potenciálne nehnuteľnosti môže obec využiť jednak pre vlastnú potrebu (aktívna časť majetkovej bilancie) alebo ich môže ponúknuť na účely podnikania či bývania. Finálnym výstupom opatrenia by mala byť on –line cenová mapa nehnuteľností, obsahujúce vhodné nehnuteľností (pozemky, stavby) vhodné na predaj, prenájom, zámenu. Od opatrenia sa očakáva možný rozvoj miestneho trhu nehnuteľností, likvidácia fyzických bremien a potenciálny rozvoj obce v zmysle rozvoja podnikania a bývania.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Poverenie zodpovedných členov komisie za elaboráciu projektu cenovej mapy nehnuteľností a stanovenie postupnosti krokov na vypracovanie cenovej mapy (určenie kompetencií, vytvorenie rozpočtovej kapitoly, plán činností, harmonogram práce, monitoring, kontrola)
- Identifikácia potenciálnych nehnuteľností (pozemky, stavby) vhodných na územný rozvoj obce
- Vytvorenie on-line cenovej mapy nehnuteľností obce Babindol, jej sprístupnenie na obecnom webovom portáli ako aj na regionálnych portáloch nehnuteľností v SR

Cieľové skupiny:

- Obyvatelia obce a obyvatelia širšieho regiónu, podnikatelia

Spolupracujúce a implementujúce subjekty:

- Samospráva a orgány samosprávy
- Podnikatelia
- Externé subjekty

Zdroje financovania:

- Rozpočtové prostriedky obce

Predpokladaná doba trvania: stredné obdobie (4 – 6 roky)

Indikátor výsledku: Prevádzka portálu cenovej mapy, počet prihlásených užívateľov za časové obdobie (rok, štvrtrok, atp.)

Špecifický cieľ 2: *Rozvoj hospodárskych činností založených na lokalizačných faktoroch územia*

Ponuka miestnych lokalizačných faktorov v okolitom území obce sa môže stať základom pre širší rozvoj obce s pozitívnym dopadom na vznik ekonomických činností a tvorbu zamestnanosti

Očakávaný dopad Špecifického cieľa 2:

Lokalizačné faktory územia predstavujú vlastné endogénne zdroje územia, ktorých využívanie smerom k ekonomickým činnostiam prispejú k trvalej tvorbe miestnych dôchodkov a tvorbe miestnej zamestnanosti s pozitívnym dopadom na revitalizáciu miestnej infraštruktúry, obce, kultúrnych a prírodných hodnôt územia.

Opatrenie 2.1: Využívanie lokalizačných faktorov územia smerom k rozvoju podnikania v obci

Popis opatrenia:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Cieľom opatrenia je dosiahnuť väčšiu otvorenosť územia obce voči novým investíciám a podnikateľským príležitostiam. Môže tomu napomôcť i relatívna priestorová blízkosť obce voči okresnému mestu Nitra. Mimo zastavaného územia obce, na ľavej strane cesty I. triedy č.51, juhozápadne od obce leží areál ktorý má potenciál stať obecným podnikateľským parkom. V súčasnosti sú v rámci areálu už etablované niektoré miestne firmy. Časť areálu predstavuje poľnohospodársku pôdu umiestnenú mimo zastavaného územia obce. Jedná sa konkrétne o parcelu C 1556/1 s výmerou 490888 m² (49 ha) v k.ú. Babindol, pričom parcela nie je evidovaná na liste vlastníctva. V okolí sa nachádzajú ďalšie parcely ktoré v súčasnosti majú už svojich majiteľov a sú využívané na podnikateľské účely.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Vyjasnenie si vlastníckych vzťahov, identifikácia vlastníkov
- Vysporiadanie vlastníckych vzťahov, rozhodnutie o účele využitia parcely
- Prípadne prekvalifikovanie ornej pôdy na stavebný pozemok a súvisiace procedúry (územné konanie, vyňatie z PPF, atp.)
- zaradenie pozemku do cenovej mapy a ostatné marketinové aktivity

Cieľové skupiny:

- Podnikatelia v obci a mimo obce

Spolupracujúce a implementujúce subjekty:

- Samospráva
- Podnikatelia

Zdroje financovania:

- Rozpočet obce

Predpokladaná doba trvania: stredné obdobie (4 – 6 roky)

Indikátor výsledku:

Vydané územné rozhodnutie

1.1.1. Priorita II : Technická a sociálna infraštruktúra

Špecifické ciele a opatrenia

Špecifický cieľ 1: *Renovácia zariadení sociálnej a kultúrnej infraštruktúry*

Dostupná a riadne prevádzkovaná základná technická a sociálna infraštruktúra je základom pre udržateľný rozvoj územia obce a zvyšujúcu sa kvalitu života jej obyvateľov.

Očakávaný dopad Špecifického cieľa 1:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Vplyvom realizácie aktivít sa dosiahne zníženie transakčných nákladov pre obec a domácnosti, čím sa dosiahne zvýšenie kvality života obyvateľov a zvýši sa ekologická stabilita územia s pozitívnym dopadom na budúci rozvoj obce.

Opatrenie: 1.1 Rekonštrukcia obecného kultúrneho domu

Popis opatrenia:

Súčasný technický stav budovy kultúrneho domu je nevyhovujúci a nie je možné ho využívať na usporadúvanie kultúrno-spoločenských aktivít. Okrem týchto úloh, kultúrny dom zohráva dôležitú rolu pri verejnom zasadnutí obecného úradu spojeného so stretnutím s obyvateľmi. Obec má možnosť získať finančné prostriedky na rekonštrukciu obvodového plášťa so zateplením v rámci Environmentálneho fondu – oblasť L, ktorá sa zaoberá Zvyšovaním energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zatepľovania. Zo štrukturálnych fondov je možnosť získať finančnú dotáciu v rámci IROP, Prioritná os 4 – špecifický cieľ 4.3.2., ktorý sa zameriava na regeneráciu a využitie nevyužívaných objektov a areálov (brownfields) a vnútroblokov s cieľom zlepšenia kvality života obyvateľov v obciach, mestách a mestských oblastiach.

Rámecov aktivity realizujúce opatrenie:

- Technické posúdenie budovy
- Rekonštrukcia obvodového plášťa so zateplením
- Výmena okien a dverí
- Výmena elektroinštalácie a inštalácia vykurovacieho systému
- Výmena strechy
- Komplexná rekonštrukcia vnútorných priestorov pre potreby organizovania kultúrno-spoločenských aktivít a verejných zasadnutí obecného zastupiteľstva

Cieľové skupiny:

- Obec
- Obyvateľstvo

Spolupracujúce a implementujúce subjekty:

- Obec
- Podnikateľský subjekt zaoberajúci sa predmetnou činnosťou

Predpokladaná doba trvania: krátke obdobie (1 -3 roky)

Zdroje financovania:

- Rozpočet obce
- Environmentálny fond
  - miera spolufinancovania je do 95% z celkových oprávnených nákladov s podmienkou 5% spolufinancovania z vlastných zdrojov
- Európsky fond regionálneho rozvoja

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

- miera spolufinancovania je 85% pre menej rozvinutý región a 50% pre viac rozvinutý región

Indikátor výsledku:

- Kapacita kultúrneho domu po rekonštrukcii
- Počet organizovaných aktivít v kultúrnom dome

Opatrenie: 1.2 Zriadenie denného stacionára pre potreby starších obyvateľov

Popis opatrenia:

V súčasnosti obec nemá vybudované zariadenie poskytujúce základné sociálne služby pre seniorov. Starší obyvatelia sú odkázaní sami na seba, resp. na rodinných príbuzných, ktorí sa v dôsledku starostlivosti o starších príbuzných nie sú schopní plne uplatniť na trhu práce. Vybudovaním denného stacionára sa zabezpečí poskytovanie základných sociálnych služieb pre starších ľudí, čím sa výrazne zvýši kvalita ich života a zároveň bude mať pozitívny dopad na ich rodinných príslušníkov, ktorí sa o nich starajú v súčasnosti.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Vymedzenie priestorov vhodných pre poskytovanie sociálnej starostlivosti
- Rekonštrukcia priestorov centra pre seniorov
- Nákup hnuťelného majetku pre potreby senior centra
- Nájdenie pracovnej sily s dosiahnutým vzdelaním v oblasti sociálnej starostlivosti

Cieľové skupiny:

- Obec
- Obyvateľstvo

Spolupracujúce a implementujúce subjekty:

- Obec
- Podnikateľský subjekt zaoberajúci sa stavebnou činnosťou

Predpokladaná doba trvania: krátke (1 - 3 roky) až stredné (3 – 5 rokov)

Zdroje financovania:

- Rozpočet obce
- Dotácia z Európskeho poľnohospodárskeho fondu rozvoja vidieka v rámci Programu rozvoja vidieka, opatrenie 7, podopatrenie 7.4 – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania
  - maximálna miera spolufinancovania do 75%
- Dotácia z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci IROP, Prioritná os 2, Investičná priorita 2.1.: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné

- miera spolufinancovania 85% menej rozvinutý región, 50% viac rozvinutý región

Indikátor výsledku:

- Počet ľudí využívajúcich zariadenie sociálnych služieb

Opatrenie: 1.3 Vybudovanie obecného parku pre kultúrno-rekreačné účely

Popis opatrenia:

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

-

Cieľové skupiny:

- Obec
- obyvateľstvo

Spolupracujúce a implementujúce subjekty:

- Partnerské obce

Predpokladaná doba trvania: krátke (1 - 3 roky) až stredné obdobie(3 – 5 rokov)

Zdroje financovania:

- Rozpočet obce
-

Indikátor výsledku:

- Počet návštevníkov
- Počet organizovaných podujatí

Špecifický cieľ 2: *Zlepšenia a modernizácia dopravnej infraštruktúry, dobudovanie systémov na zvýšenie bezpečnosti obyvateľov*

Očakávaný dopad Špecifického cieľa 2:

Renovácia a dobudovanie úsekov určených pre peších bude mať priaznivý vplyv na zvýšenie kvality a bezpečnosti pre chodcov v obci.

Opatrenie: 2.1 Vymedzenie úsekov ciest a chodníkov pre peších vyžadujúcich renováciu alebo dobudovanie

Popis opatrenia:

V súčasnosti v obci absentujú komunikácie pre peších, čo má negatívny vplyv na bezpečnosť a kvalitu života v obci. Najviac ohrozenými skupinami sú obyvatelia v predproduktívnom a poproduktívnom veku. Je potrebné vybudovanie chodníkov, tak na hlavnej komunikácii prechádzajúcej stredom obce, ako aj niektorých vedľajších, zberných a obslužných komunikáciách.

Rámcov aktivity realizujúce opatrenie:

- Posúdenie stavu súčasnej technickej infraštruktúry
- Vymedzenie úsekov pre nové chodníky
- Realizácia výkopových prác
- Vybudovanie nových chodníkov

Cieľové skupiny:

- Obec
- Obyvatelia obce

Spolupracujúce a implementujúce subjekty:

- Obec
- Podnikateľský subjekt zaoberajúci sa predmetnou činnosťou

Predpokladaná doba trvania: stredné (3 – 5 rokov) až dlhé (5 – 10 rokov)

Zdroje financovania:

- Rozpočet obce
- Dotácia z Európskeho poľnohospodárskeho fondu rozvoja vidieka v rámci Programu rozvoja vidieka, opatrenie 7, podopatrenie 7.2 – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie – Investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov
  - maximálna miera spolufinancovania do 75%
- Dotácia z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci IROP, Prioritná os 4, Investičná priorita 4.3.2.: Regenerácia a využitie nevyužívaných objektov a areálov (brownfields) a vnútroblokov s cieľom zlepšenia kvality života obyvateľov v obciach, mestách a mestských oblastiach
  - miera spolufinancovania 85% menej rozvinutý región, 50% viac rozvinutý región

Indikátor výsledku:

- Dĺžka vybudovaných chodníkov

1.1.2. Priorita III : Životné prostredie

Špecifické ciele a opatrenia

Špecifický cieľ 1: *Sprevádzkovanie rozšírenej infraštruktúry odpadového hospodárstva v obci a boj proti nelegálnym skládkam*

Očakávaný dopad Špecifického cieľa 1:

Vybudovaním zberného dvora a obecného sa zníži počet nelegálnych skládok v obci, čo bude mať pozitívny dopad na kvalitu životného prostredia v obci.

Opatrenie: 1.1 Vybudovanie a sprevádzkovanie zberného dvora na stavebný odpad

Popis opatrenia:

Obec vyhradí priestory pre sprevádzkovanie zberného dvora na stavebný odpad, ktoré budú využívať obyvatelia obce. Vybudovaním tohto zberného dvora sa zníži počet nelegálnych skládok v obci a tým sa zabezpečí vyššia kvalita životného prostredia v obci, ktorá bude mať pozitívny vplyv aj na kvalitu života obyvateľov.

Rámcov aktivity realizujúce opatrenie:

- Vymedzenie lokality a posúdenie vhodnosti pre zberný dvor
- Vybudovanie základnej infraštruktúry pre zberný dvor, ako je cesta a oplotenie
- Informovanie verejnosti prostredníctvom komunikačných kanálov, ktoré má obec k dispozícii

Cieľové skupiny:

- Obec
- Obyvateľstvo

Spolupracujúce a implementujúce subjekty:

- Obec
- Podnikateľský subjekt zaoberajúci sa predmetnou činnosťou

Predpokladaná doba trvania: stredné (3- 5 rokov) až dlhé (5- 10 rokov)

Zdroje financovania:

- Rozpočet obce
- Dotácia z Environmentálneho fondu oblasť C: Rozvoj odpadového hospodárstva, činnosť C3 – Zavedenie triedeného zberu v obciach, vybudovanie zberných dvorov a dotriedňovacích zariadení
  - Miera spolufinancovania maximálne do 95% z celkových oprávnených nákladov s podmienkou 5% spolufinancovania z vlastných zdrojov
- Dotácia z kohézneho fondu v rámci OP Kvalita životného prostredia – Investičná priorita 1 Prioritnej osi 1: Riešenie významných potrieb do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis; Špecifický cieľ: Zabezpečiť nakladanie s odpadmi v súlade

s hierarchiou odpadového hospodárstva za účelom plnenia požiadaviek environmentálneho acquis

- miera spolufinancovania je 80%

Indikátor výsledku:

- počet obyvateľov využívajúci služby zberného dvora
- počet a rozsah nelegálnych skládok v obci

Opatrenie: 1.2 Zavádzanie nových aktivít zameraných na prevenciu a boj proti rozširovaniu nelegálnych skládok

Popis opatrenia:

Za účelom prevencie proti vzniku nelegálnych skládok bude potrebné vypracovať program prevencie vzniku odpadov, ktorý bude slúžiť na zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov. Súčasťou týchto aktivít bude zabezpečiť a posilniť separovaný zber odpadov.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- vypracovanie programu prevencie vzniku odpadov
- zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľov
- podpora separovaného zberu prostredníctvom poskytovania zberných nádob / vriec

Cieľové skupiny:

- obec
- obyvateľstvo

Spolupracujúce a implementujúce subjekty:

- obec

Predpokladaná doba trvania: krátke (1 – 3 roky)

Zdroje financovania:

- Rozpočet obce

Indikátor výsledku:

- počet vymenených zberných nádob/vriec obyvateľmi separujúcich odpad

13. PRÍLOHY

13.1 Monitorovací hodnotiaci rámec

Aby stratégia bola naozaj napĺňaná, a nezostala iba nerealizovaným strategickým dokumentom, je potrebné sledovať pokrok v napĺňaní stratégie a prispôbovať. Ďalšie aktivity podľa reálnych potrieb. Tieto potreby je možné sledovať v procese monitorovania, kedy sa hodnotí pokrok v napĺňaní jednotlivých cieľov na základe sledovania monitorovacích ukazovateľov.

Okrem sledovania pokroku (monitorovania) je stratégia hodnotená. Hodnotenú je napĺňanie stanovených cieľov a na základe odporúčaní hodnotenia sa stratégia aktualizuje v priebehu jej napĺňania a stanovuje sa ďalšia stratégia pre ďalšie obdobie.

Monitorovanie v obci bude prebiehať raz ročne ku koncu roka a monitorovacia správa bude schvaľovaná na poslednom zastupiteľstve konanom v danom roku. Monitorovacia správa bude pozostávať z krátkeho popisu aktivít, ktoré sa v obci realizovali počas roka a definovanie ich nadväznosti na stanovenú stratégiu. Ďalej bude sledovať napĺňanie stanovených monitorovacích ukazovateľov. Monitorovacie správy bude vypracovávať **monitorovací výbor**, ktorý bude menovaný obecným zastupiteľstvom. Potrebné údaje a informácie pre monitorovacie správy bude monitorovaciemu výboru poskytovať obecný úrad ako aj ostatní aktéri zainteresovaní do realizácie jednotlivých aktivít.

Hodnotenie napĺňania cieľov stratégie prebehne dva krát v priebehu trvania stratégie a to v polovici trvania stratégie a na konci trvania stratégie. V polovici trvania stratégie, na základe výsledkov hodnotenia bude aktualizovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Hodnotenie na konci obdobia bude podkladom pre spracovanie ďalšej stratégie.

Formulár č. Ú 1 – Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	<ul style="list-style-type: none"> • Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš na roky 2016 -2023
Forma spracovania	<ul style="list-style-type: none"> • pracovníkmi samosprávy • s pomocou externých odborníkov (regionálna rozvojová agentúra – Novozámocko)
Riadenie procesu spracovania	<ul style="list-style-type: none"> • zriadenie pracovného tímu a pracovných skupín, delegovanie úloh • administratíva Ocú Malý Lapáš, starosta obce a poslanci obecného zastupiteľstva, manažment regionálnej rozvojovej agentúry Novozámocko, externí odborní spolupracovníci
Obdobie spracovania	<ul style="list-style-type: none"> • apríl 2015 : začiatok spracovania • apríl – jún 2015 : zber primárnych a sekundárnych údajov : demografia, infraštruktúra, ekonomika, sociálna prieskum územia • analýza zdrojov územia, SWOT analýza • júl – september: problémová analýza územia, zostavovanie stromu problémov a stromu cieľov – strategická časť, programová časť • október – december 2015: návrh akčného plánu – realizačná časť, finančný rámec, hodnotiaci a monitorovací rámec

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Financovanie spracovania	<ul style="list-style-type: none"> • náklady na vlastné spracovanie – experti : 5,50€/hod./osoba • náklady na získanie informačných podkladov : cca 15€ • náklady na stretnutia - 0€ • náklady na publicitu – cca 30€
---------------------------------	---

Zdroj: Vlastné spracovanie

Formulár č. Ú 2 – Harmonogram spracovania PHSR

	Harmonogram spracovania PHSR (apríl – november 2015)											
Termín	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod				x								
Analytická časť				x	x	x						
Strategická časť						x	x	x				
Programová časť								x	x			
Realizačná časť									x	x		
Finančná časť										x	x	x
Záver										x	x	x

Zdroj: Vlastné spracovanie, prebraté od: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 3 - Metódy zapojenia verejnosti do prípravy PHSR

Metóda	Informovanie verenosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály	X		
Letáky rozposielané verejnosti priamo	X		
Informačné formuláre, tabuľky údajov, infografika	X		
Internetové stránky- vrátane verejných pripomienok	X		
Využitie existujúcich médií	X		

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Účasť na miestnych aktivitách a podujatiach	X		
Stretnutia	X	X	X
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	X	X	X
Ťažiskové skupiny			
Návštevy v dotknutom území	X	X	X
Verejné vypočutie	X	X	X
Verejné semináre	X	X	X
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	X	x	X
Rozhovory a prieskumy	X	X	X
Dotazník pre záujmové skupiny	X	X	X
Dotazník pre širokú verejnosť	X	X	X
Poradné skupiny	X	X	X
Odborné poradné skupiny	X	X	X
Pracovné skupiny	X	X	X

Zdroj: Vlastné spracovanie, prebraté od: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 4 – Zoznam členov pracovných skupín

Zoznam členov pracovných skupín	
Funkcia v strategickom plánovaní	Funkcia v pracovnom zaradení
Interní odborníci	

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

Koordinátor	Úrad starostu, obecné zastupiteľstvo
Poradný orgán	Finančná komisia
Poradný orgán	Komisia pre mládež, kultúru a šport
Poradný orgán	Komisia na ochranu verejného majetku a ekológie
Externí odborníci	
Gestor	Regionálna rozvojová agentúra
Metodik	Externí odborníci

Zdroj: Vlastné spracovanie, prebraté od: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Názov dokumentu	Dohoda o partnerstve pri príprave a realizácii PHSR obce Babindol
Obdobie platnosti	2016 - 2023
Predmet dohody	<ul style="list-style-type: none"> • napĺňanie vytýčených cieľov v zmysle špecifických cieľov a opatrení, prostredníctvom realizácie aktivít • hodnotenie napĺňania cieľov prostredníctvom nastavených indikátorov výsledku realizácie aktivít • monitorovanie interim a expost naplnenia cieľov
Účastníci dohody	<ul style="list-style-type: none"> • Riadenie procesu spracovania PHSR: • Riadiaci tím: externí odborníci (RRA Novozámocko) • Koordinačný tím: úrad starostu a obecná rada • Pracovné skupiny: Obecné komisie • Subjekty zapojené do spracovania PHSR: • Regionálna rozvojová agentúra (gestor) • Externí odborníci (metodici) • Úrad starostu, obecné zastupiteľstvo (koordinátor), obecné komisie (poradné orgány) • Občania

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

	<ul style="list-style-type: none"> • Podnikatelia • Miestne občianske združenia
Riadenie procesu	<ul style="list-style-type: none"> • Subjekty zapojené do spracovania PHSR: • Regionálna rozvojová agentúra (gestor) • Externí odborníci (metodici) • Úrad starostu, obecné zastupiteľstvo (koordinátor), obecné komisie (poradné orgány) • Zapojenie verejnosti: Informačná kampaň (letáky, média, verejné stretnutie s obyvateľmi, dotazníkový prieskum)
Financovanie	<ul style="list-style-type: none"> • Rekonštrukcia KD • Vybudovanie komunikácií pre peších • Vybudovanie stacionáru pre seniorov • Vybudovanie zberného dvora • Vytvorenie komisie územného rozvoja pre riadenie programov a projektov • Programy a projekty spolupráce v rámci združenia Dolná Nitra

Zdroj: Vlastné spracovanie, prebraté od: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. PP 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Oblasť dát/téma	Webová stránka
Partnerská dohoda SR na roky 2014 -	2014 -2020	národná	Prierezový dokument	www.nsrr.sk

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malý Lapáš

2020				
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR		národná	Prierezový dokument	www.telecom.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja SR		národná	Územný rozvoj SR	www.telecom.gov.sk
PHSR Nitrianskeho samosprávneho kraja	2016 -2022	regionálny	Miestny ekonomický rozvoj	www.unsk.sk
ISRU Dolná nitra		miestna	Miestny ekonomický rozvoj	www.nsrv.sk
ÚP obce Malý Lapáš		miestna	Miestny ekonomický rozvoj	www.malylapas.sk
PHSR obce Malý Lapáš	2007 - 2013	miestna	Miestny ekonomický rozvoj	www.malylapas.sk
POH		miestna	Odpadové hospodárstvo	www.malylapas.sk

Zdroj: Vlastné spracovanie, prebraté od: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipália 2012